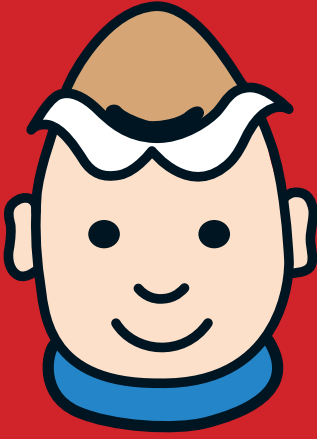

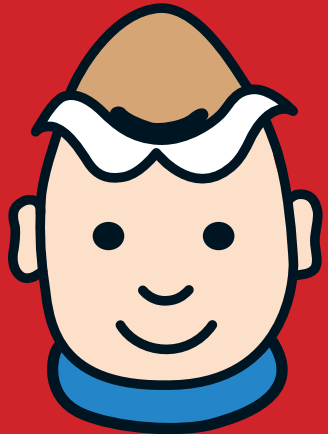
PAVEL
KOSORIN

aneb Ameriku
objevili bezdomovci

SLÁVA VÍTĚZŮM ČEST PORAŽENÝM

aneb Ameriku
objevili bezdomovci

PAVEL
KOSORIN

Publikace byla vydána v rámci realizace projektu
Aktivizace územní veřejné správy při tvorbě
a hodnocení regionálních a místních akčních plánů boje
proti chudobě a sociálnímu vyloučení
Realizátorem projektu je
Centrum sociálních služeb, příspěvková organizace

Projekt je realizován ze státního rozpočtu České republiky
a spolufinancován Evropským společenstvím
v rámci realizace Evropského roku boje proti chudobě
a sociálnímu vyloučení v České republice.

www.ey2010.cz

Tento dokument vznikl s finanční podporou EU.
Názory zde vyjádřené žádným způsobem neodrážejí oficiální stanovisko EU.

SLÁVA VÍTĚZŮM, ČEST PORAŽENÝM

aneb Ameriku objevili bezdomovci

Pavel Kosorin

Pavel Kosorin

SLÁVA VÍTĚZŮM, ČEST PORAŽENÝM
aneb Ameriku objevili bezdomovci

Návrh obálky, sazba, grafická úprava: Simona Kosorin

Jazyková redakce: Jiří Kvapil

Odpovědný redaktor: Vojtěch Kučera

Tisk: Blueart, s. r. o.

Vydalo Centrum sociálních služeb, příspěvková organizace

Tábor 2298/22, 616 00 Brno

1. vydání

Brno 2010

© Pavel Kosorin

ISBN 978-80-254-8296-4

MOTTO

**Pokud vás zajímá, co je v životě opravdu důležité,
zeptejte se bezdomovců, co všechno jim schází.**

Všechny výpovědi lidí bez domova jsou autentické.
Iniciály jejich jmen neodpovídají skutečnosti
z důvodu zajištění ochrany soukromí.

Autor děkuje uživatelům sociálních služeb
i veřejně známým osobnostem
za jejich ochotu podílet se na tomto projektu.

Předmluva

*Pokud zařídíte, aby v Brně nebyli bezdomovci, budu vám až do penze vyplácet rentu ve výši vašeho měsíčního platu, řekl mi Richard Hošek, majitel restaurací v Česku, Německu, Belgii a Lichtenštejnsku, a také duchovní otec projektu *Restaurace pomáhají lidem bez domova*.*

V roce 1991 vstoupil v platnost takzvaný lustrační zákon. Podle něj se na okraji společnosti měli ocitnout bývalí příslušníci StB. Po dvaceti letech je to tak, že místo nich na periferii skončili *bezdomovci*.

S lidmi bez domova jsem v kontaktu od roku 1992. Nejprve jako pečovatel, posléze jako ředitel Centra sociálních služeb Armády spásy v Brně. Troufám si tvrdit, že o životě bezdomovců něco vím. Přesto mě tito lidé nepřestávají překvapovat. Život na dně společnosti je totiž stejně dobrodružný jako procházka po Měsíci.

Je mnoho způsobů, jak veřejnosti přiblížit problematiku *sociálního vyloučení*: přednáška, novinový článek, televizní reportáž, rozhlasové interview, diplomová práce, výroční zpráva nebo kniha rozhovorů. Na formě tolik nezáleží – *důležité je dát slovo těm, kteří se ke slovu dostanou jen málokdy*.

Cílem této knihy je spojit lidi, kteří se v běžném životě téměř nemají šanci potkat. Vysoce postaveného úředníka, špičkového sportovce, úspěšného podnikatele, známého umělce, váženého akademika a ... bezdomovce. Navzdory zdánlivé propasti oddělující tzv. *vítěze* od tzv. *poražených* si myslím, že by ti první neměli nikdy ztratit se zřetele ty druhé. Koneckonců žijeme přece ve *společném světě* a je dost dobře možné, že Bible má pravdu a ti *poslední* nakonec skutečně budou *první*.

Pavel Kosorin

RICHARD HOŠEK

gastronom

***Když nemáte strach,
můžete pomáhat***

Vy jste gastronom, hospodský. Kde je počátek vašeho zájmu o tento obor?

U nás je to jakási rodinná tradice. Moje máma vedla hospodu, od malička jsem musel chodit pomáhat, takže jsem vyrůstal mezi těmi stoly a sklenicemi s pivem... Možná to byl tvrdý výcvik, ale mě to bavilo.

Jsou vaše hospody něčím zvláštní?

Mě šíleně baví, když můžu udělat novou restauraci třeba ze starých sklepů. Já si vlezu do jakési pohádky, vezmu si kostým a jsem v jiné době. Chodím i obsluhovat. Nemusel bych, ale nebyl bych šťastnej. To mě na tom baví nejvíc – když můžu lidem posloužit. Opravdu to nedělám pro to, abych měl zadarmo pivo. Mě baví ta zážitková gastronomie. Dělá *středověk, Mexiko, Švejska* ... Vydělávám peníze a ještě mám zábavu.

Co je podle vás úspěch?

Víte, já vůbec nevím, jestli jsem vhodným reprezentantem toho, čemu se říká *úspěch*. Pro někoho je úspěch, že je zdravěj, má rodinu, je zamilovanej, pro jiného, že vydělá svůj první milion nebo že je starostou v nějaké vesnici. Díky své práci mám fantastický život, moje hospody mě dobře živí, zřejmě si žiju líp než ostatní... Asi to nebude rád slyšet Finanční úřad, ale já dávám lidem práci, dávám jim jídlo a pití, nejsem žádný kriminálník, kterej si vydělává ilegálně drogama, nehraju auto-

maty, tvrdě pracuju, tak snad mám právo na dům, slušné auto a dovolenou.

Jaké je podle vás podnikatelské prostředí v České republice?

Pokud slušně podnikám, očekával bych od státu trošinku úcty, ne aroganci. Což tady ale bohužel není. Kdyby se všichni podnikatelé, co v téhle zemi zaměstnávají lidi, domluvili, že se na půl roku na všechno vykašlou, tak se tady všechno zhroutí. Já jsem znalejší poměrů jinde – v Německu, ve Švédsku, v Belgii, v Lichtenštejnsku, kde jsem byl na úřadech. Tam je úplně jiné chování...

Čemu učíte svůj personál?

Základem je obyčejná slušnost a úcta ke klientovi. Na to tady nejsme zvyklí, takže to na někoho může působit divně... Přijdete do obchodu a prodavačky jsou našťvaný, protože jste je vyrušil v jejich povídání, jim je jedno, jestli tam jste nebo nejste. V Německu nebo v Rakousku vyzkoušíte dvacet párů bot, nic si nekoupíte a oni vám poděkují a popřejí hezký den. Tady když chcete třetí boty, tak už jsou našťvaní. Ale to asi nezměníme, to je v nás...

Co je v podnikání nejdůležitější?

Hlavní je realizovat svůj vlastní nápad. Starat se o svůj byznys a peníze, které vyděláte, vložit do dalšího byznysu, ne do automatů, ne do drahých aut, ne do blbostí. Když jsem měl svůj první vlastní kapitál, mohl jsem investovat třeba do stavebnictví, ale to není moje branže. Úspěšný můžete být pouze v tom, v čem jste silný. Já jsem silný v gastronomii.

Kdy jste začal myslet na charitu?

Když dosáhnete určité úrovně a všechno je dobrý, řeknete si *Pojď někomu pomoci*. Tak jsem už po revoluci vozil do Česka spoustu oblečení a banánů a jogurtů... Tenkrát ještě byly hranice, ale já jsem tam byl tak chorobně známej, že ty kluci celnický mě nechávali projíždět bez problémů. Děckám z dětského domova jsem zaplatil nějaké zájezdy, hokejistům jsem dal peníze...

Přenesme se na chvíli do doby, kdy vám bylo dvacet. Ještě jste nic neznamenal, nikoho nezaměstnával a nevymýšlel charitativní projekty... Které zkušenosti byly pro vás klíčové?

Když je vám dvacet, je pro vás důležité, že svítí sluníčko a že chodíte s hezkou holkou a že je dobrá parta a někam se jede. Ale později, když dozráváte, což bylo u mě tak v pětadvaceti, jsem začal mít potřebu vidět svět. Tak jsem se neuvěřitelně zakousnul, měl jsem dvě práce a hrozně jsem makal. Dělal jsem od deseti ráno do jedenácti večer v luxusní pražské restauraci a stejnej majitel mě ještě zaměstnal od jedenácti večer do tří do rána v diskotéce. Tak jsem to vydržel 730 dnů bez volna a vydělal jsem hrozně moc peněz. Pak jsem podnikl cestu kolem světa. Procestoval jsem celou zeměkouli. A když tak jezdíte ze země do země a vidíte tolik věcí, tolik kultur, vyzkoušíte tolik různých jídel... tak najednou chcete cosi víc. Vidíte, že svět je krásný, úžasný. A řeknete si *Ted' budu sbírat zkušenosti a udělám to doma, protože tam nic takového není.*

Kdy se cítíte šťastný?

Já jsem šťastný, když je někdo druhý spokojený. Sám jsem si už užil dost. Procestoval jsem celý svět, mám hezký dům, mercedes, jsem spokojený člověk... A pokud jde o takové to adrenalinové štěstí, že jsem si sedl na zadek, to bylo v Armádě spásy při prvním rozdávání meníček z mé restaurace. Viděl jsem ubohé lidi, se kterými nemám nic společného, jak jedí. A najednou jsem si řekl, že jsem asi něco dobrého udělal.

Jak dlouho vám trvalo, než jste prosadil, aby se přebytečné jídlo z restaurací mohlo dostat k bezdomovcům?

Je to hrozné, ale šest let. Věci se daly do pohybu, teprve když jsem potkal MUDr. Rychnovského, náměstka brněnského primátora. Nemám potřebu dělat mu nějakou reklamu, ale tento člověk je první politik, který se nebál jít do něčeho, co sice pomůže lidem, ale jemu to mnoho bodů nepřinese. Před ním jsem byl za mnoha jinými, s nimiž jsem si tykal, mohl jsem za nimi přijít kdykoli... ale oni to nedokázali, pokyvovali hlavami, ale nic pro to neudělali.

Svůj nápad jste nabízel i jinde než v Brně. Měl jste podobnou zkušenost i v jiných městech?

Mluvil jsem s politiky, kývali hlavami, ale nikdy nic neudělali. Proč? Protože někdo má hlad? To je nezajímá, věřte mi. Byl jsem naštvaný. Říkal jsem si *Hoši vy byste měli jít někam do světa, do Německa nebo do Ameriky. Tam byste vydrželi možná dva měsíce a pak by s vámi zatočili.* Oni se mají snažit, aby lidem v tom svém městě pomohli, oni by měli přijít za náma a říct *Heleďte se restauratěři, nechtěli byste...* Copak my hospodští máme chodit s takovými věcmi za politiky? To je smutný...

Proč jste se vlastně vrátil do České republiky?

Kvůli nemocnému otci, chtěl jsem se o něj postarat. Přišel jsem z jakéhosi luxusu Bahamských ostrovů a když jsem se vrátil, myslel jsem, že jsem ve středověku. Špinavé silnice, špatní úředníci, špatné počasí... Ale já jsem na středověk zvyklej, konečně provozuju přece *Středověké restaurace.*

Aby člověk dospěl do fáze, kdy mu dělá dobře, že se stará o spokojenost druhých, to asi není úplně běžné... Jak se to stane?

Musíte mít nejdříve svůj vlastní život v jakési harmonii. Já neříkám, že nemám problémy, tady něco nejde, tam něco nejde, tady vám končí kuchař... ale naučil jsem se nemít strach z věcí, ze kterých strach mít nemusím. Končí kuchař? No tak přijde jinej. Takhle daleko nikdy nebude dvacetiletý kluk, ani třicetiletý. Já ještě taky možná nejsem tak daleko... Když nemáte strach, můžete pomáhat.

Někteří lidé vás kritizují za to, že podporujete nefachčenky...

Mě uspokojuje, že se nají lidi, kteří mají hlad. A je mi jedno, že ten člověk je flákač a nechce dělat a jestli s ním máte nějaké problémy... Já jako gastronom nemám rád, když se jídlo vyhazuje. Já doma sním i tvrdý rohlík a když mám vyhodit chleba, který je plesnivý, i to je mi líto. Řekl byste si *Copak ten milionář to má zapotřebí?* Nemám to rád ze zásady. Mě k tomu vedla babička, celkem drsně, a ve mně to zůstalo. Když se objevilo v médiích, že dávám jídlo bezdomovcům, dostal

jsem od kohosi esemesku, že prý už nepůjde do mé hospody, když teda podporuju ty bezdomovce. Poslal jsem mu seznam všech svých restaurací, které po Evropě mám, aby věděl, kam všude nemá chodit.

IVAN KRÁL

hudebník

***Šest měsíců jsem jezdil
pro Armádu spásy***

Když jste v roce 1968 odcházeli z Československa do Spojených států, co jste si ze své vlasti odnášeli?

Zdalo se mi, že konečně vylézám z nějakého vakua. Bylo mi 18 let. Opravdový život jsem ještě neznal. Rodiče mě velice přísně vychovávali. Realita komunistického temna na mě ještě nepadla a většině politických věcí v Československu jsem nerozuměl. V pionýrských táborech jsem měl možnost seznámit se s vrstevníky jak z Belgie, tak ze západního Německa. Věděl jsem, že mají lepší přehled o světě, dovedou se usmívat a hlavně si mohou dopřát hudbu, která byla u nás zakázána.

Jaké byly vaše první roky ve svobodném světě? Studoval jste na univerzitě, ale také jste řídil nákladák Armády spásy...

Prvním úkolem bylo naučit se angličtinu, projít úspěšně zkouškami a zapsat se na univerzitu. Pak dokončit školu a najít zaměstnání. Během studií jsem pracoval v restauracích, stavěl domy a myl stroje ve fabrice. Po studiích jsem pumpoval benzín a myl auta.

Kdy si Amerika všimla, že Ivan Král je talentovaný muzikant?

Možná v době, kdy jsem se objevil na desce *Horses* a novináři objevili *Patti Smith*.

Během své dlouhé hudební kariéry jste se dostal do kontaktu se špičkami světového rocku. Byl jste členem kapely *Patti Smith*, napsal jste hudbu pro *U2*, spolupracoval jste s *Blondie* nebo *Iggy Popem*, vystupoval jste společně s *Brucem Springsteenem*, potkal jste se s *Johnem Lennonem*... Na co dnes vzpomínáte nejraději?

Zajímá mě přítomnost a budoucnost. V minulosti se všechno tak nějak pospojovalo a nějakým způsobem to na sebe přirozeně navazovalo. V hlavě se mi to neustále převaluje, ale raději to nechám na své přítelkyni Cindy Hudsonové. Právě teď se to snaží dostat do nějakého knižního a filmového formátu. Vzpomínáte si na knihu *Největší z Pierotů* od Františka Kožíka?

Album *Horses* od *Patti Smith* přijala do svého archivu knihovna amerického Kongresu a jednu píseň z tohoto alba, na které jste se autoricky podílel, zařadil časopis *Rolling Stone* mezi 500 největších písní všech dob. Co pro vás tato ocenění znamenají?

Když jsem v rukou držel desku *Horses*, uvědomil jsem si, že se mi splnil dětský sen.

Amerika je plná kontrastů. Je tam mnoho velkých realitních magnátů, stejně jako statisíce lidí bez domova. Několik desítek amerických miliardářů včetně Billa Gatese se před časem zavázalo, že dá polovinu svého jmění na charitu. Co si o tom myslíte?

Máte pravdu. Američané jsou nejvíc charitativní národ na světě. Kdykoliv a kdekoliv na světě se stane nějaké neštěstí, Američané jsou první, kdo pomáhají. Je to pochopitelné – Američané jsou vlastně lidi, kteří sem přišli z míst, kde byli utiskováni. Kdo je Američan? Čech, Němec, Jordánec, Keňan, Číňan, Iránec ... seznam by byl dlouhý. Hodně Evropanů bohužel zapomíná na to, jak to bylo s osvobozením ve 2. světové válce. Bezdomovce vidím po celém světě. Kromě Armády spásy se o ně v USA bezvadně stará spousta církví.

Co dělá Ivan Král, když zrovna nedrží kytaru?

Nejlepší je ticho. Čtu hodně knih, chodím do knihovny, na koncerty a na přednášky lidí, kteří něco dokázali a mají přehled. V červenci jsme

se Cindy uspořádali benefiční program pro domov bezdomovců v Ann Arbor s ukázkou filmu Blank Generation, který jsem natočil v roce 1975. Po filmu jsem odpovídal na otázky. Byl to úspěch, ze kterého jsme měli radost – vydělali jsme pro bezdomovce spoustu peněz.

**Kdybyste žil v České republice, pomalu byste se chystal do penze.
Nebojíte se stáří?**

Co blázníte? Jaká penze a od koho? Od dětství jsem pozoroval, jak pracují moji rodiče. Měl jsem strach, protože jsem chtěl dělat to, co se mi nepro-mění v rutinu. Proto univerzita, hudba, knížky, historie, náboženství, ves-mír atd. Proto jsem také šest měsíců jezdil pro Armádu spásy. Někde se to ve mě všechno zapsalo. Všechny malé historky, náhody, štěstí jsou důležité. Potřebujeme otevřený prostor.

ŠÁRKA KAŠPÁRKOVÁ

mistryně světa v trojskoku

Nežiju na jiné planetě

Co vás napadlo, když jste v mailové schránce našla zprávu z Armády spásy?

Nic zvláštního. Armádu spásy znám jako organizaci pomáhající lidem, kteří jsou částečně mimo normální společnost, nemají určité životní jistoty, jsou prostě na okraji.

V porovnání s lidmi bez domova jste tak trochu z jiné planety. Váš životní styl a způsob myšlení jsou extrémně vzdálené od těch jejich...

Já teda musím říct, že nežiju na nějaké jiné planetě. Žiju v této republice a v reálném životě. Když jsem sportovala, možná jsem žila trošku jiný život, než žije běžná populace, ale pořád jsem byla úplně normální člověk. Já lidi, kteří potřebují pomoc, neodsuzuji, ale samozřejmě, že bych se na jejich straně nikdy nechtěla ocitnout. Myslím, že kdyby si člověk popovídal s některými bezdomovci, tak by možná zjistil, že i někteří z nich žili normální život, a jenom souhrou nějakých nepříznivých okolností se dostali na tuto stranu.

Nepočítal jsem vaše medaile, ale vím, že jste ve své době patřila ke světové špičce. Jaký je váš největší úspěch?

Já se dívám na úspěch ze dvou stran. Jedna je ta medailová. V roce 1996 jsem na olympiádě v Atlantě získala bronzovou medaili a v roce 1997 jsem se v Aténách stala mistryní světa.

A ta druhá část vašeho úspěchu?

Sportovní dlouhověkost. Vydržela jsem závodit až do roku 2006, to znamená do pětatřiceti let.

Vlastníte regenerační a fitness studio. Je nějaká souvislost mezi tím, jak dlouho jste vydržela ve své sportovní disciplíně, a tím, čemu se dnes věnujete jako podnikatelka?

Správně by to mělo být tak, že co odsportujete, to byste měli také odregenerovat. Já jsem měla to štěstí, že mi to trenér vštěpoval už v docela mladém věku. Teprve když se mi narodila dcera, už na tu regeneraci nezbývalo tolik času, protože jsem nechtěla, aby dítě bylo kvůli sportu nějak odstrkováno.

Jaké byly vaše sportovní začátky?

Abych nelítala kolem baráku, dali mě rodiče ve druhé třídě na basket. Trenéři mě docela chválili, ale když jsem měla přejít do sportovní třídy zaměřené na basketbal, rodiče s tím nesouhlasili, protože nechtěli, abych chodila na tréninky ráno před školou. V téže době jsem byla vybrána do sportovní třídy zaměřené na atletiku, takže to bylo takové rozhodování...

Jak vypadala příprava mladých sportovců na přelomu sedmdesátých a osmdesátých let?

Tenkrát trenéři zdůrazňovali všeobecnou přípravu, což bylo pro dítě to nejlepší. Takže můj záběr byl velmi široký, od přespolních běhů přes hod kriketákem, překážky, skok do výšky, do dálky, prostě všechno. Se specializací nikdo nespěchal. Šlo o to, abychom ten sport měli rádi. V dnešní době to zní skoro neuvěřitelně, ale bylo to tak. Na tu sportovní základku se dodnes vracím a předávám tam zkušenosti...

Jak jste se dostala k trojskoku?

Výkonnostně jsem na tom ve skoku vysokém nebyla moc dobře, neměla jsem žádné peníze na přípravu, ani od oddílu ani od atletického svazu. A tenkrát jsme šli na nějaký test a já jsem skočila nějak hrozně daleko a trenér přišel s nápadem, že zkusíme trojskok. Tehdy to byla v ženské atletice úplná novinka. Na mistrovství Československa jsem skočila

rekord a na halovém mistrovství Evropy jsem skončila čtvrtá. Přesto jsem se trojskoku ze začátku bránila, protože se mi hrozně nelíbil. Skok do výšky mi připadal – a připadá dodnes – takový více ženský, elegantnější.

Zvítězila jste na mistrovství světa v Aténách, v kolébce olympijských her, to musí být úžasný pocit. Nedostavila se konkurence nebo jste ten rok byla ve své disciplíně opravdu nejlepší na světě?

Ty nejlepší výkony jsem vždycky podávala na vrcholných závodech. Atény nebyly výjimkou. Přijela jsem tam s rozhodnutím poprat se o první místo. Měla jsem vynikající sezónu, všechno mi vycházelo. Samotný závod se vyvíjel velmi zajímavě. Moje největší soupeřka skočila prvním pokusem 15 metrů a 16 centimetrů. Přes patnáct metrů jsem nikdy neskočila. Byla jsem strašně nervózní. Čtvrtý pokus byl přešlap. Před pátým pokusem napadlo mého trenéra něco velmi zajímavého. Dal mi do ruky řeckou vlajku. Celý stadion mi začal tleskat, což bylo úžasné. A já jsem před tím pátým pokusem zažila to, co nikdy před tím a nikdy potom: věděla jsem, že skočím rekord. Chvilí jsem čekala na příznivý vítr. Když jsem dopadla, bylo mi jasné, že je to daleko. Stadion ztichnul a všichni čekali, co se objeví na světelné tabuli. Naskočilo 15.20 a vypadalo to, že stadion spadne. Šestý pokus Rumunka nezvládla psychicky, měla slzy v očích.

Jak jste si užila své vítězství?

Po závodě jsme byli přijati na české ambasádě v Aténách. Měla jsem strašný hlad, ale každý se se mnou chtěl fotit, takže jsem se nemohla najíst... Teprve v noci jsme se dostali na pořádnou večeři. Na hotel jsme se vrátili v šest ráno. Díky té řecké vlajce mě na ulici spousta lidí poznávala... bylo to hrozně příjemné.

Jakou jste měla motivaci pokračovat dál?

Snažila jsem se k atletice vrátit, ale něco se ve mně změnilo. Hodně jsem změkla, byla jsem mnohem citlivější, moje priority se posunuly někam jinam. Na závodech už jsem se nedovedla namotivovat, stála jsem na značce, a i když jsem se plácala a fackovala, vůbec nic se nedě-

lo. Takže výkonnostně jsem šla hrozně dolů a v roce 2006 jsem definitivně skončila s atletickou kariérou, i když jsem pořád byla nejlepší trojskokankou v republice. Bylo to těžké.

Proč to bylo tak těžké?

Vrcholový sportovec je člověk jako každý jiný, dělá svoji práci, která ho živí, je v ní dobrý, dokonce nejlepší na světě, a teď má s tou prací ze dne na den skončit a začít někde jinde. Vaši vrstevníci už mají vybudované svoje kariéry, a vy musíte začínat od nuly.

Co vám na startu nové kariéry pomohlo nejvíc?

Rodiče mě vždycky vedli k tomu, že škola je na prvním místě. Díky jim jsem vystudovala vysokou školu a věděla jsem, že mám v ruce něco, o co se můžu opřít, co mě nějakým způsobem uживí. Atletika sama mi pomohla v tom, že jsem si mohla zajistit bydlení a rozjet nějaké podnikání bez toho, že bych se musela zadlužit. Ale že bych si mohla vyhodit kopyta, to určitě ne. Musím bojovat o každého klienta úplně stejně jako každý jiný malý podnikatel, mám své dva zaměstnance a nemůžu se flákat.

Sport vás naučil mnoho věcí. Použijete něco z toho ve svém současném podnikatelském životě?

Tak určitě se mi hodí psychická odolnost, protože podnikatel se neustále dostává do stresových situací. Sport vás naučí takové řízenosti, spolehlivosti, to jsou velmi dobře využitelné věci. Jenom pravidla *fair-play* v českém podnikatelském prostředí příliš nefungují.

Mělo vaše jméno nějaký význam při rozjezdu vaší firmy?

V začátku mi to určitě pomohlo. Lidé byli zvědaví, jestli mě tam uvidí. Na mé klienty určitě dobře působí, že se jim osobně věnuji, ale kdyby byli naši zákazníci nespokojení, tak se to roznese a žádné jméno vám nepomůže. Takže dnes už to není o jménu, ale o kvalitě našich služeb.

LADISLAV JAKL

tajemník prezidenta ČR

*Znám hodně lidí,
kterým se nežije snadno*

Pane Jakle, nevím o žádném jiném vysoce postaveném úředníkovi s culíkem. Vy ano?

Ne. Hlavně ale musím říct, že culík je pouze můj pracovní účes. Nijak moc se mi nelíbí, prostě si jen stahuju dlouhé vlasy, když jsem v úřadu. A cestou z práce si je vždy hned rozpouštím. Teda ten zbytek, co ještě mám. Takže spíš by se dalo říct, že jsem asi jediný vysoký úředník s dlouhými vlasy. To souvisí s mou rockovou náturou. Můj vztah k bigbitu nebyl konjunkturální pózou jednoho životního období. Je mým skutečným životním stylem. Proto mě to nepřešlo ani s pádem bolševika, ani s věkem, ani s jakoukoli profesní rolí. To mnozí jiní se s kariérou ostříhali a i jinak změnili. Neříkám, že to je můj klad nebo zápor, prostě jsem takový. A snad tím ukazuju jiným, že není pravdou, že se člověk musí kvůli kariéře vzdát své přirozenosti.

Byl jste vždycky tak nekonformní? Soudruh ředitel na mém gymnáziu netoleroval ani křížek na krku nebo tričko s anglickým nápisem...

Jistěže byl. Byl to každodenní boj. I maturitní tablo kvůli mým vlasům zakázali vyvěsit. S tehdejšími poměry se musel srazit každý, kdo chtěl žít po svém. Vyprávět o tom dnes se mi už ani nechce. Kdo to zažil, ví to

i beze mne, kdo ne, tomu ty zkazky budou připadat jako historky šedovlasých partyzánů, jak si za války v lesích dělali polévku ze šišek.

Jak vypadá všední pracovní den prezidentského tajemníka?

Sedím u počítače a něco do něj tūkám. A někdy se o něčem radím s kolegou. Prostě celkem normální úřednická agenda. A občas nějaká oficialita. Šéfa mám docela náročného. Kromě toho nejsem jen tajemníkem prezidenta, ale také ředitelem politického odboru kanceláře. V této roli mám na starosti práci poradců a také oddělení pro styk s veřejností, což je cosi jako hradní ombudsman.

Jste muzikant. Kde zkoušíte, kde vystupujete a kde vůbec berete čas na hraní?

Zkouším s kapelou *Folimanka Blues* jednou až dvakrát týdně ve vlhkém sklepení jednoho starého domu. Vystupujeme všude možně po klubech a rockových hospodách. A pokouším se oživit i svou další kapelu *Etal*. A čas? Toho máme přece všichni stejně. Jde o to, co považujeme za důležité, čemu se rozhodneme ten čas dát. A já muziku za důležitou považuju.

Jste součástí poměrně exkluzivního světa Pražského hradu. Je od tamtud vidět do podhradí?

Nejsem součástí světa Pražského hradu. Chodím na Pražský hrad do práce a vážím si toho. Ale můj vlastní svět, ten je v podhradí, jako svět kohokoli jiného. Někdy si lidi myslí, že různé televizní tváře jsou jako kabáty, které tiše čekají v šatně na ramínku, než se zas objeví na obrazovce. Mám svůj život, mnohem normálnější, než by někoho napadlo.

V Praze žije mnoho bezdomovců, ostatně jako v každém světovém velkoměstě. Co si o těchto lidech myslíte, jakou s nimi máte osobní zkušenost?

Nedávno jsem takového sebral na ulici a vzal ho do jednoho klubu na panáka whisky. Že prý něco takového nikdy nepil a že by ho tam nikdy samotného nepustili. Tuláci byli vždy, jsou i dnes. Mokrát jsem se s mno-

hými bavil nebo jim dal na pivo, ale přeci jen je raději potkávám, když není moc velké horko.

Chudoba má tisíc podob. Jak byste ji definoval vy?

Znám hodně lidí, kterým se nežije snadno. Znám i dost lidí, kteří denně skuhrají, ale přitom jim tak zle není. Mnoho let svého života jsem obracel každou korunu, leckdy jsem skoro neměl ani na jídlo. A někdy je těžké z toho světa proniknout jinam. Jsou i lidé, kteří měli smůlu. Ale takový je svět, lze pomoci několika, ale ne všem.

Co se dá dělat pro to, aby se u nás snížil počet chudých a sociálně vyloučených lidí?

Na to existují různé moudré projekty, ze kterých kouká jen snaha vycucnout nějakou dotaci. Nevím, jestli je vůbec možné tento počet snížit. U nás je procento takových možná nejnižší na světě. Vždy takoví budou. Občas bychom se ale měli zamyslet, jestli mezi ně nesklouzává někdo z našich blízkých.

Jakou knížku právě teď čtete a který film byste doporučil?

Nejsem poslední léta dobrý čtenář a velký filmový divák jsem nebyl nikdy. Zrovna jsem dočetl *Utajené dějiny podnebí* Jiřího Svobody. A doporučit film? Třeba *Modrý samet* Davida Lynche. V dětství a mládí jsem byl čtenářem fanatickým, dnes mi čtení někdy připadá, jako žít život druhých. To raději žiju ten svůj.

Co budete dělat, až Václavu Klausovi vyprší druhé funkční období v úřadu prezidenta?

To, co dosud. Budu psát a říkat to, co považuji za správné. Je celkem jedno, kde. A budu pít pivo a hrát muziku. Jako dosud.

LIBĚNA ROCHOVÁ

módní návrhářka

*Když lidem chybí slušnost a kultivovanost,
obvykle jim schází i dobrý vkus*

Šaty dělají člověka. Nebo ne?

Šaty člověka představují, je to obal, podle kterého rozeznáte myšlení nositele.

Jaké byly vaše oblíbené hračky v dětství a kolik oblečků měly vaše panenky? Bohuslav Martinů si jako malý chlapec vystačil s dřevěnými polínky.

Mou oblíbenou hračkou bylo bakelitové autíčko. O díle Bohuslava Martinů jsem dlouho nic nevěděla, ale v pozdějším věku mě svou tvorbou velmi inspiroval.

Kdy jste přišla na to, že máte dobrý vkus, a kdy si toho povšimlo vaše okolí?

Ráda jsem si kreslila. Vždycky jsem se chtěla věnovat výtvarnu, třeba navrhovat divadelní kostýmy. Dobrý vkus je závislý na historické době, společnosti. Může to být subjektivní přemýšlení o kultivovanosti projevu, nejen v oděvu.

Pro koho jste navrhovala své první šaty?

Ručně šité skládané letní šaty jsem si pro sebe navrhla už v 5. třídě základní školy.

Proč je tak velký rozdíl mezi oblečením, které se předvádí na módních přehlídkách, a tím, co se opravdu nosí?

Myslím, že rozdíl není, záleží na povaze módní přehlídky.

Žijeme v době celosvětové ekonomické recese. Ovlivnilo to nějak vaši práci?

Nijak to neovlivňuje moji volnou tvorbu. Spíše mám větší problém s provozem *STUDIA LR*, které jsem před pěti lety založila na podporu mladých designérů.

Matka Tereza doporučovala členům svého řádu vlastnit minimum oblečení, ale důrazně trvala na permanentní upravenosti a čistotě. Co si o tom myslíte?

Souhlasím.

Jaké je tajemství kreativity? Geny, talent, práce, inspirace?

Nesmírná pracovitost a tah na branku.

Oblékáte druhé, ale kdo obléká vás?

Většinou se oblékám sama, ale nakupuji také u konkurence.

Jaký vkus mají lidé v naší zemi? Jak se vůbec pozná dobrý vkus?

Myslím si, že jsme velmi postiženi dobou komunismu. Když lidem chybí slušnost a kultivovanost, obvykle jim schází i dobrý vkus.

Ne všichni jsou zdraví, bohatí a úspěšní. Prožila jste v životě nějakou vážnější krizi? Jak se díváte na ty, kterým se v životě nedaří?

Ano, prožila jsem velmi bolestnou osobní zkušenost. Nevzdala jsem se a právě díky tomu jsem tam, kde jsem. Myslím, že každý je strůjcem svého osudu, musí si svůj život prožít se všemi plusy a minusy. Důležité je, být odpovědný sám k sobě a ke svému okolí, brát život jako výzvu a žít ho poctivě.

***Víra mne učí
dívat se kupředu***

V rozhovoru pro jeden ekonomický deník jste radil manažerům, aby byli vždycky o krok vpředu. Co byste poradil těm vzadu – například nezaměstnaným bezdomovcům? Jejich situace často vypadá naprosto beznadějně.

Když jsem v minulém režimu tušil, že mne vyhodí ze zaměstnání, snižoval jsem si kvalifikaci. Po doktorátu jsem šel na elektrikářskou průmyslovku, abych měl řemeslo a uživil v případě potřeby rodinu. Vyhodili mne, ale Boží ruka mne zavedla do lepšího. Myslím, že nám chybí flexibilita či plasticita. Zvykli jsme si příliš na to, upíchnout se v jednom podniku na celý život. Nějak jsme přestali vidět možnosti změny nejen místa, ale i druhu práce – dělat něco jiného třeba i někde jinde, jen abychom přežili. Nebát se změny profese, jít do světa – tam, kde nějaká práce je. A nebát se vzít práci, která je pod mou úroveň. Tak, jak nám to u nás ukazují Vietnamci a jiní cizinci, kteří sem přišli za prací. Myslím taky na to, mít vždy určitou ekonomickou rezervu – šetřit a neutratit vše.

Je vám osmdesát pět let. Navzdory tomu jste nedávno vystupoval v pražském TOP Hotelu na mezinárodní konferenci o pozitivní psychologii. Jak se udržujete v kondici?

V prvé řadě zdraví chápu jako dar. Ale o dar se musí pečovat. Tak denně cvičím, jezdím v létě na venkově na kole, chodím na procházky... A hlavně pečujeme s manželkou o klid a přátelského ducha v rodině. Němci říkají *Gabe ist Aufgabe*. Věřím, že mi Pán Bůh dává to, co mi

dává, ne proto, abych si to připíchl na kabát jako medaili, ale abych s tím něco dělal.

Jedním z vašich odborných zájmů je *psychologie bolesti*. Na co bychom měli pamatovat, když pomáháme lidem postiženým dlouhodobým strádáním?

Od doby profesora Viktora E. Frankla zde platí povědomí o tom, že prioritu při zvládání těžkostí má jim proslavené *Mít pro co žít*. Kdo má pro co žít, žije a přežije mnohé – i bolest.

Zabýváte se kvalitou života. Jak se pozná kvalitní život? Jak moc je závislý na vnějších okolnostech?

Ekonomové to mají až příliš lehké. Zjišťují výši HDP a podle tohoto čísla usuzují na kvalitu života. Psychologové se dívají do nitra člověka a vidí jeho očekávání, potřeby a snahy na jedné straně a míru jejich uspokojování na straně druhé. Při tom respektují žebříček jeho hodnot – a podle toho usuzují na kvalitu života. Ukázalo se v řadě psychologických studií, že lpění na materiální stránce života neznamena automaticky zvyšování celkové kvality života. Mezi bohatými je relativně stejně vysoké procento lidí šťastných a spokojených jako mezi lidmi chudými.

Prošel jste koncentračním táborem, několik let jste pracoval v dole, byl jste vyhozen ze zaměstnání, prožil jste několik politických převratů... Přesto jste představitelem *pozitivní psychologie*. Proč?

Snad právě proto, že jsem zažil řadu negativních životních zkušeností, fandím věcem pozitivním. Patnáct let života jsem věnoval studiu tvořivého řešení konfliktů. Uvedl jsem u nás ve známost oblast tzv. *psychologie zdraví*. Léta se věnuji otázkám naděje, kvality a smysluplnosti života, směřování našich snah, odpouštění a smířování, psychologii moudrosti... Nyní dokončuji knihu o stárnutí z hlediska pozitivní psychologie. Proč? Víra mne učí dívat se kupředu. Profesor Martin Seligman, generál přes pozitivní psychologii v celosvětovém měřítku, začal studiem *naučené bezmoci a beznaděje*, aby nakonec přešel k *naučenému pozitivnímu životu* a založil oblast pozitivní psychologie a vydal skvělou monografii o silných stránkách charakteru člověka.

Celý život čtete Bibli. Víra se dnes příliš nenosí...

Příliš se nenosí u nás v Evropě a zvláště v naší republice. V ostatních zemědích tomu tak není. Stačí se tam podívat. Byl jsem tam.

Napsal jste několik desítek odborných knih. Dokázal byste zformulovat svoje osobní psychologické poselství do několika vět?

Tématem psychologie je člověk, přesněji člověk ve vztazích k druhým lidem. Chce to jen trpělivost, a opravdovou lásku.

SÁRA SAUDKOVÁ

fotograf

*Nevidím nic zajímavého na tom,
fotit Naomi Campbell*

Kdy jste fotila naposledy?

Zrovna dnes, jednu roztomilou mladou dámu s bříškem, která si přála uchovat tento okamžik, který jaksí nepočká, a je třeba jej zachytit, dokud trvá... Nefotím nijak pravidelně. Netrpím pocity *Jé, dlouho jsem nic nevyfotila, musím to napravit...* Věřím, že všechno přichází v pravý čas.

Staráte se o čtyři děti. Očekával bych, že z časových důvodů budete používat nejmodernější digitál, ale vy se zavíráte do černé komory a fotky vyvoláváte klasickým způsobem. Není to poněkud nepraktické?

Je to velmi nepraktické a velmi krásné. Je to jako s dětmi – taky velmi nepraktické, pracné, vysilující, ale není nic krásnějšího... Digitál nepochybně ulehčuje všechno, obejdete se dokonce i bez invence, protože tento aparát dovoluje střílet obrázky jak kalašnikovem a ono se tam nakonec něco najde... Na můj vkus je příliš dokonalý a mě dokonalost děsí a nebaví. Nechci se ochudit o ten zázrak, kdy se až ve fotokomoře dozvíte, co jste udělal dobře, a co nadobro zkazil. V tom je ten půvab – ta nejistota, ta neopakovatelnost, ta ruční práce od začátku až do konce.

Náměty vašich fotografií nejsou nijak exkluzivní. Baví vás hledat nevšednost života v příbězích obyčejných lidí?

To je právě ono, vyprávět příběhy, ve kterých se může najít naprosto kdokoliv. Těší mě svlékat lidi a koukat jim až do duše, číst v nich jako

v knize. V každém je tolik tajemství a bolesti a smutku a taky půvabu. Nevidím nic zajímavého na tom, fotit Naomi Campbell či jak se ta dobračka jmenuje, nebo nějaké estrádní hvězdičky. Proč bych to dělala? Nej-silnější emoce se skrývají pod kůží lidí, kterým uvěříte, že dýchají vzduch jako vy.

Vystudovala jste vysokou školu ekonomickou, nicméně – kolikrát jste se v životě přepočítala?

Umíte se výborně ptát. Mým štěstím je, že málokdy své kroky plánuji, předem připravuji, propočítávám. Kdepak – nechávám věcem volný průběh a štěstí se pak přede mnou tolik neschovává. Když se přepočítám, tak se mi nehroubí svět, že mi něco nevyšlo, beru osud i s chlupama. Protože všechno, i ty prohry, jsou k něčemu dobré.

Mnoho let jste žila po boku světoznámého fotografa Jana Saudka. Co jste se od něj naučila?

Vnímat krásu i tam, kde byste ji nečekal.

Co se naučil Jan Saudek od vás?

Vytrvalosti. Myslím, že mu moje tvrdohlavost a odvaha velmi imponovaly. A víra, že všechno jde.

Na jakém charitativním projektu jste se naposledy podílela? Proč se vůbec zajímáte o charitu?

Pro *Klokánky* 200.000 Kč z výstavy na Staroměstské radnici v Praze. Na aukci dvaceti fotografií po děti po obrně se získalo 1.081.000 Kč během hodiny. Fotografovala jsem znamenité české osobnosti pro diamantovou firmu – výtěžek z fotografií a kalendáře jde na dětskou onkologii ve fakultní nemocnici v Praze-Motole. Ve prospěch *Nadace pro transplantaci kostní dřeně* jsem fotografovala mladé rodiny, které překonaly leukémií. Pravidelně dávám fotografie do aukce pro *Leontinku* (děti s poruchami zraku), *Děti ulice*, *Ligu na ochranu zvířat*, *Hodinu fotografie* dětem na Slovensku... Je to takový novodobý odpustek a výraz vděčnosti osudu za to, že mám zdravé děti...

Měl by fotograf respektovat nějaké hranice, nebo se musíme smířit s tím, že žijeme v *době facebookové* a všechno je dovoleno?

Tu hranici si každý držíme v sobě – takovou nebo makovou. Záleží na vkusu a míře. Fotografie by neměla nikoho obtěžovat svou vlezlostí a hlavně nemá ponižovat a zneužívat. Měla by ctít tajemství.

Jaké je tajemství dobré fotografie podle Sáry Saudkové?

Na dobrou fotografii se vydržíte dlouho dívat – bez ohledu na to, co zobrazuje. Špatná vás k tomu nedonutí, i kdyby vás k ní přivázali. Dobrá fotografie vás láká vstoupit a představovat si víc, než ukazuje. Je plná emocí. Cítíte z ní vůni kůže, krajinu po dešti, slyšíte křik nebo zpěv, vnímáte strach a napětí. Usmíváte se nebo se zasníte, cokoliv. Strhne vás do děje. A především dokáže zachytit něco, na čem vám záleží, co milujete a co spolehlivě pomine, protože umí zastavit čas.

***Tělo je schopno spolupracovat,
pokud ví, že to má smysl***

Na jaře roku 2010 jste v rámci jednoho charitativního projektu oběhl celou Českou republiku. Stačilo vám na to čtyřicet dní. Nemožu se na úvod nezeptat: *Nebolí vás nohy?*

Nebolí mě nohy. Normálně chodím ze schodů do schodů, jako by se nic nestalo. Já běhám víc než pětadvacet let, takže běh je pro mě přirozená záležitost.

Je to normální, že člověka nebolí nohy poté, co překonal takovou vzdálenost? Já taky běhám, a bolest někdy cítím. Co dělám špatně?

Nemyslím si, že dělám něco špatně. Prostě někdy běžíte rychleji, než je vašemu tělu příjemné. A ono to dává najevo tím, že produkuje kyselinu mléčnou, a to bolí. Běh je zdravý, ale v takové intenzitě, která je tělu nejbližší.

Jak si vysvětlujete vzrůstající oblibu běhání?

Když člověk příliš vyzedává, hrozí mu, že ustrne. Je zajímavé, že mezi běžci je spousta lidí, kteří se zabývají informačními technologiemi. A já celkem chápu proč. Celý den jsou zavření, tak není divu, že jim chybí skutečný život. A běh je jedním ze způsobů, jak se k tomu normálnímu životu vrátit. Nepotřebujete k tomu žádnou technickou vymoženost. Prostě si nazujete boty, obléknete se podle počasí a vyběhnete. Je jedno, jestli jste ve městě nebo na vesnici. Za hodinu za dvě se vrátíte a máte čistou hlavu.

Co vás vede k tomu, že se zapojujete do charitativních projektů?

Když se někde něco děje, lidé rádi přispějí, ale většina z nás nechápe, co vlastně charita opravdu je. Ono je to takový divný slovo, ale vlastně to neznamena nic jiného než určitou úroveň soužití. Když lidem něco dáváme, měli bychom dávat hlavně ze sebe. Peníze jsou hezký, lidi je potřebují, ale nejsou pro ně zas až tak podstatný. Oni hlavně potřebují cítit, že jsou součástí celku.

Co je tajemstvím vašich mimořádných vytrvalostních výkonů?

Já myslím, že člověk by měl hlavně naslouchat svému tělu. Když si tělo řekne, že něco nechce, tak ho toleruju, protože vím, že když pak po něm něco chci, například aby běželo čtyřiadvacet dní kolem republiky, tak tam zase podrží ono mě. Tělo je schopno spolupracovat, pokud ví, že to má smysl.

Máte dny, kdy se vám běhat nechce?

Samozřejmě. Když se mi běhat nechce, tak prostě neběhám, což může trvat i měsíc. Nebo si vyběhnu jen dvakrát týdně. Ale pak jsem zase schopen běžet třeba celý den. Opravdu to neřeším. Možná to trochu souvisí s tím běžeckým stylem, který učím ostatní. Jsem přesvědčen, že jsme nějak napojeni na tu vertikálu a že když běžíme rovně, tak ta síla shůry námi nějak prochází...

Co děláte, když neběháte?

Pokud jde o moji obživu, dělám poradce v oblasti bezpečnosti práce.

Kolik lidí jste k běhání přivedl?

Vždycky jsem věděl, že bych chtěl někoho trénovat. Na Fakultu tělesné výchovy a sportu jsem se nepřihlásil, protože mi vadila řevnivost mezi profesionálními trenéry a taky jakási strnulost. Oni se něco naučí, ale nejsou schopni vnímat nové trendy... Raději jsem nastoupil na Přírodovědeckou fakultu, kde jsem tři roky studoval obecnou biologii. Ale vysokou školu jsem nakonec nedokončil.

Jak se stalo, že člověk s tak mimořádnou vytrvalostí něco nedokončil?

Protože se mi narodilo dítě a já jsem si spočítal, že rodinu lépe užívím jako řemeslník než jako absolvent. Původně jsem se vyučil strojním zámečníkem, teprve pak jsem se dostal na vysokou. Dělal jsem mistra v ČKD, potom bezpečnostního technika, a vůbec toho nelituju. Dnes se vlastně všechno odvíjí jakoby od rizik. I to běhání je o tom, jak eliminovat rizika, aby se člověk nezranil a přinášelo mu to nějaké uspokojení. A je to práce s lidmi. Musel jsem si hledat svoje vlastní cesty a to je vždycky nejcennější.

Jak byste zformuloval svoje trenérské krédo?

Jít pomalu. Netlačit na výsledky. Kdysi jsem se rozhodoval, jestli mám přivést pár lidí k nějakému vrcholu nebo šířit mezi běžeckou veřejností jiný životní styl, radost z pohybu. Dal jsem přednost tomu druhému. To je moje cesta, pomáhat normálním lidem, protože na ty dnes doba nejvíc tlačí.

RADIM JANČURA

majitel společnosti STUDENT AGENCY

*Ministrem dopravy
opravdu být nechci*

Čím nejraději cestujete?

Vzhledem k faktu, že hodně cestuji a potřebuji být mobilní, nejčastěji a nejraději cestuji autem.

Kdy jste dostal nápad založit firmu?

Bylo to v podstatě mezi třetím a čtvrtým ročníkem na vysoké škole, kdy jsem odjel pracovat do Anglie. Ve volném čase jsem se šel podívat k Buckinghamskému paláci, kde byly děti s dívkami, které si říkaly *au pair*. To mě inspirovalo a po návratu jsem založil agenturu STUDENT AGENCY.

Jaké překážky jste musel překonávat v prvních letech existence firmy a co vás nejvíc trápí dnes?

Začátky nebyly lehké. V Anglii jsem si vydělal asi padesát tisíc korun, z nichž jsem rodičům vrátil dluh a zůstalo mi asi pět tisíc korun. A s těmi pěti tisíci a starým faxem, který jsem si koupil v Anglii za sto liber, jsem založil agenturu. K tomu jsem dokončoval školu.

Jak vypadá váš všední den?

V mém všedním dnu převládá práce a spánek. Pokud vyjde čas, sednu na kolo a jedu se projet nebo si zajdu do hospody na pivo.

Co prožívá majitel STUDENT AGENCY ve chvíli, kdy se dozví o nehodě svého autobusu?

Je to vždy velice vypjatá situace, při které jsou ve stoprocentní pohotovosti všichni klíčoví zaměstnanci firmy, včetně mě, a snažíme se co nejrychleji situaci řešit tak, aby o naše cestující bylo co nejlépe postaráno.

Moderní firmy se snaží být takzvaně *společensky odpovědné*. Snaží se o to i STUDENT AGENCY?

Určitě, společenská odpovědnost naší firmy se projevuje v řadě našich aktivit. Každoročně podpoříme více jak tisíc charitativních, sportovních a kulturních akcí. Spolupracujeme se sdružením tělesně a mentálně postižených spoluobčanů, kteří nám pomáhají hygienicky balit sluchátka, která rozdáváme našim cestujícím v autobusech. Chováme se odpovědně i tím, že důsledně recyklujeme odpadky.

Máte autobusy, chcete vlaky... Zamíříte jednou i na oblohu nebo se budete držet při zemi?

Nepřímo jsme na oblohu zamířili přibližně již před šesti lety, kdy jsme začali prodávat letenky od různých leteckých společností, a přibližně před čtyřmi lety jsme se stali největší agenturou v republice.

Odehrálo se někdy na palubě *žlutého autobusu* něco kuriózního?

Tak například se nám stalo, že jedna cestující přivedla svého potomka na svět právě na palubě našeho autobusu.

Chtěl byste být ministrem dopravy?

Ministrem dopravy opravdu být nechci. Odrazuje mě to, co se v politice odehrává. Mám na mysli tu nejvyšší, celostátní, *pražskou* politiku. Pokud do tohoto systému vstoupí člověk, který je čestný, myslí to dobře s občany této země a chce se zasadit o změny ve prospěch lidí, a nikoliv své peněženky – protože ty peníze má a nepotřebuje je – tak ten systém ho buď semele, a on se stane tím, čím jsou ti ostatní, nebo ho vyplivne, což byl případ i Václava Fischera, který do politiky vstupoval s nejlepšími úmysly, ale stejně nakonec neuspěl.

Jak se budou lidé přepravovat za padesát let?

To uvidíme za padesát let... Představuji si supermoderní rychlovlaky, podobné těm, které jezdí v Japonsku.

MICHAL MALÁTNÝ

hudebník, člen skupiny Chinaski

Miluju ticho

Umíte noty?

Ne, jelikož jsem je nikdy opravdu nepotřeboval. Několikrát jsem se je snažil naučit, ale bylo to zbytečné, neměl jsem je jak využít. Akordy a melodie písniček mám v hlavě, pokud ne, jsem většinou schopen si je domyslet, pokud ani to ne, prostě je nehraju.

Máte rád ticho?

Velice. Miluju ticho v lese nebo na horách. Hlasitá hudba mi nevádí, zvláště na koncertě, tam to tak má být. Spíš mi vadí zvukový smog. Když jdu do města, často si nasadím sluchátka, ale nic si nepouštím, jen si dělám ticho. Před lety jsem bydlel ve Vršovicích nad velkou křižovatkou. Vystřčil jsem na balkon mikrofon a nahrál si hluk z ulice v různých fázích dne. Výsledek mě vyděsil, znělo to jakoby se většinu dne pod okny přesunovala tanková divize.

Kdy jste složil první song?

První opravdovou písničku jsem složil asi v prvním ročníku na střední škole. Samozřejmě to bylo pro mou platonickou lásku. Po mnoha letech jsem se k té písni vrátil, z gruntu ji předělal a byl z toho *Dlouhej kouř*. Jedna z prvních písní, které jsme složili s Pavlem Grohmanem ještě na střední škole, se jmenuje *Punčocháče*, a hrajeme ji dodnes.

Jak vznikla kapela Chinaski?

Dva kamarádi se v 6. třídě základní školy při hodině výtvarné výchovy

domluvili, že založí kapelu. Jelikož ani jeden z nich neuměl na nic hrát, hráli na playback. Prostě si vyřezali ze sololitu kytary, pustili z kazetáku *Queen* a *Boney M* a předstírali, že hrají. Tímto způsobem absolvovali tři vystoupení, přičemž to poslední proběhlo v *Jednotném klubu pracujících* v Jičíně, což byl největší sál ve městě. To už *hráli* písničky od *AC/DC*. V prvním ročníku na střední si pořídili opravdové nástroje. Repertoár tvořily písně jejich oblíbených heavy-metalových a punkových skupin. Jelikož kapela vystupující každý měsíc pod jiným názvem neměla povinné přehrávací zkoušky, většina koncertů proběhla načerno a občas je ukončil příjezd policie. Postupem času se název ustálil na *Starý Hadry* a v repertoáru začala převažovat vlastní tvorba. Pak se oba kamarádi přestěhovali do Prahy a řadu let hráli kdekoliv a s kýmkoliv většinou jen za benzín a pivo. Pak si jednoho dne přečetli knihu od Charlese Bukowského a o novém názvu kapely bylo rozhodnuto. V roce 1995 se jim splnil sen, vydali první desku, a dál už to znáte.

Kde jste nejspokojenější – ve studiu při natáčení, na koncertě mezi posluchači nebo o samotě s klavírem?

Nejvíc mě baví samotné hraní před lidmi. Ten pocit, že stojíte před publikem a křičíte na něj svoje slova a melodie, není ničím nahraditelný. Pódium je místo, kde vám může *rupnout v bedně*, kde můžete absolutně odpoutat svou mysl a prožít všechny příběhy, o kterých se vám kdy zdálo. Ve studiu se moc dobře necítím, i když natáčení poslední desky proběhlo podezřele v klidu a bez problémů.

Soudě podle textů vašich písniček vám není nic svaté. Nebo přece?

Nenapadá mě žádné téma, o kterém bych nemohl napsat text.

Dělník dělá od šesti. Kdy pracuje muzikant?

Většinou po osmé hodině večerní. Jsme noční ptáci. Mnoho let jsem byl schopen fungovat ráno až po desáté hodině, ale po narození dcery se to zákonitě změnilo. Vstávám v sedm a snažím se pracovat tak od devíti.

Jak odpočíváte?

Nejradši vleže na gauči s knihou v ruce. Rád chodím po horách nebo se

vrtám v hlině na chalupě, to vše je pro mne odpočinek. Ve třiceti mi došlo, že pokud se nezačnu hýbat, tak shnižu zaživa. Začal jsem sportovat, a ačkoliv je to fyzicky náročné, pro psychiku je to velký relax.

Umělci jsou citliví lidé. Jsou také *sociálně* citliví?

Jak kdo. Ale schopnost empatie, vcítění se do prožitků druhých lidí, jde ruku v ruce s uměleckým vyjádřením se k tomuto světu.

Co si myslíte o nápadu zřídit pro bezdomovce *oázu* na skládce v pražských Ďáblicích?

Tak o tom slyším poprvé, a přijde mi to jako pěkná blbost.

Nedávno jste koncertovali ve Spojených státech. Stálo to za to?

S kapelou jsme byli ve Státech už počtvrté, a jako vždy to za to stálo. Hrajeme po klubech a hospodách pro Čechy a Slováky žijící v USA. V hospodě *U Klasů* v Chicagu už jsme skoro jako doma. Je to příjemný kapelní výlet a ještě si vyděláte nějaký ten dolar na novou kytaru.

Jak to vypadá s *Klárou*?

Jelikož žádná konkrétní Klára, která by inspirovala naši píseň, neexistuje, tak nevím, jak na tom teď je. Už nám ta písnička trochu lezla krkem, takže v současné době ji můžete slyšet v punkové verzi. Myslím, že jí to sluší víc.

OBSAH

PŘEDMLUVA	09/96
RICHARD HOŠEK	11/96
IVAN KRÁL	16/96
ŠÁRKA KAŠPÁRKOVÁ	19/96
LADISLAV JAKL	23/96
LIBĚNA ROCHOVÁ	26/96
Prof. JARO KŘIVOHLAVÝ	28/96
SÁRA SAUDKOVÁ	31/96
MILOŠ ŠKORPIL	34/96
RADIM JANČURA	37/96
MICHAL MALÁTNÝ	40/96

PAVEL
KOSORIN

aneb Ameriku
objevili bezdomovci

ČEST PORAŽENÝM

SLÁVA VÍTĚZŮM

aneb Ameriku
objevili bezdomovci

PAVEL
KOSORIN

**Publikace byla vydána v rámci realizace projektu
*Aktivizace územní veřejné správy při tvorbě
a hodnocení regionálních a místních akčních plánů boje
proti chudobě a sociálnímu vyloučení***

**Realizátorem projektu je
Centrum sociálních služeb, příspěvková organizace**

Projekt je realizován ze státního rozpočtu České republiky
a spolufinancován Evropským společenstvím
v rámci realizace Evropského roku boje proti chudobě
a sociálnímu vyloučení v České republice.

www.ey2010.cz

Tento dokument vznikl s finanční podporou EU.
Názory zde vyjádřené žádným způsobem neodrážejí oficiální stanovisko EU.

**ČEST PORAŽENÝM,
СЛАВА ВІТЄЗУМ**

aneb Ameriku objevili bezdomovci

Pavel Kosorin

Pavel Kosorin

SLÁVA VÍTĚZŮM, ČEST PORAŽENÝM
aneb Ameriku objevili bezdomovci

Návrh obálky, sazba, grafická úprava: Simona Kosorin

Jazyková redakce: Jiří Kvapil

Odpovědný redaktor: Vojtěch Kučera

Tisk: Blueart, s. r. o.

Vydalo Centrum sociálních služeb, příspěvková organizace

Tábor 2298/22, 616 00 Brno

1. vydání

Brno 2010

© Pavel Kosorin

ISBN 978-80-254-8296-4

MOTTO

**Pokud vás zajímá, co je v životě opravdu důležité,
zeptejte se bezdomovců, co všechno jim schází.**

Všechny výpovědi lidí bez domova jsou autentické.
Iniciály jejich jmen neodpovídají skutečnosti
z důvodu zajištění ochrany soukromí.

Autor děkuje uživatelům sociálních služeb
i veřejně známým osobnostem
za jejich ochotu podílet se na tomto projektu.

Předmluva

*Pokud zařídíte, aby v Brně nebyli bezdomovci, budu vám až do penze vyplácet rentu ve výši vašeho měsíčního platu, řekl mi Richard Hošek, majitel restaurací v Česku, Německu, Belgii a Lichtenštejnsku, a také duchovní otec projektu *Restaurace pomáhají lidem bez domova*.*

V roce 1991 vstoupil v platnost takzvaný lustrační zákon. Podle něj se na okraji společnosti měli ocitnout bývalí příslušníci StB. Po dvaceti letech je to tak, že místo nich na periferii skončili *bezdomovci*.

S lidmi bez domova jsem v kontaktu od roku 1992. Nejprve jako pečovatel, posléze jako ředitel Centra sociálních služeb Armády spásy v Brně. Troufám si tvrdit, že o životě bezdomovců něco vím. Přesto mě tito lidé nepřestávají překvapovat. Život na dně společnosti je totiž stejně dobrodružný jako procházka po Měsíci.

Je mnoho způsobů, jak veřejnosti přiblížit problematiku *sociálního vyloučení*: přednáška, novinový článek, televizní reportáž, rozhlasové interview, diplomová práce, výroční zpráva nebo kniha rozhovorů. Na formě tolik nezáleží – *důležité je dát slovo těm, kteří se ke slovu dostanou jen málokdy*.

Cílem této knihy je spojit lidi, kteří se v běžném životě téměř nemají šanci potkat. Vysoce postaveného úředníka, špičkového sportovce, úspěšného podnikatele, známého umělce, váženého akademika a ... bezdomovce. Navzdory zdánlivé propasti oddělující tzv. *vítěze* od tzv. *poražených* si myslím, že by ti první neměli nikdy ztratit se zřetele ty druhé. Koneckonců žijeme přece ve *společném světě* a je dost dobře možné, že Bible má pravdu a ti *poslední* nakonec skutečně budou *první*.

Pavel Kosorin

Tomáš Garrigue Masaryk řekl památnou větu *Nekouřím, protože bych se ukouřil, nepiju, protože bych se upil*. Jenže jak říká MUDr. A. P.: *Ono se bohužel nikdy neví, kdo se dostane do těch čtyř procent, takže Masaryka docela chápu*.

Nedlouho po nástupu komunistického režimu v roce 1948 vznikla v bývalém Československu první protialkoholní léčebna...

Ono se pilo vždycky, i v době demokratické *První republiky*. Masaryk proti tomu bojoval jak mohl.

Jaké bylo vaše dětství?

Zcela bezproblémové. Ústředním bodem byl můj dědeček. Byl to kantor a jako takový mě prakticky už od tří let v tom dobrém slova smyslu cepoval. Už při zápisu do školy jsem plynule četl, chodili jsme spolu po lesích, znal jsem každého brouka, každou rostlinku. Většinu toho, co mě učil, si prakticky pamatuju dodnes. V osmi letech jsme se přestěhovali do Brna. Všechno probíhalo zcela hladce – základní škola, střední škola, lékařská fakulta... Pár zkoušek na medicíně jsem si zopakoval, ale všechny praktické zkoušky a čtyři velké státnice proběhly úspěšně.

Proč jste se chtěl stát zrovna lékařem?

Maminčin bratr byl vojenský doktor. Velkým paradoxem bylo, že nevstoupil do komunistické strany, a přesto to dotáhl až na podplukovníka a šéfa interního oddělení tereziánské nemocnice. Strýc mě na medicínu tak

nějak navedl. Líbilo se mi třeba, jak léčil revmatismus svého otce. Kdykoli přijel, podrobně svého tatínka vyšetřil, posílal mu léky a v dopisech mu radil. Já jsem se dlouho rozmýšlel mezi studiem techniky a medicíny.

Jakou jste si zvolil specializaci?

Technika je mi víc než blízka, takže nakonec to dopadlo tak, že po promoci a nástupu na kliniku jsem byl přidělen do přístrojové sekce, to znamená na operační sály k speciální přístrojové technice. Tehdy se v Brně rozbíhala operativa srdce, to byla druhá polovina sedmdesátých let, a bylo potřeba speciální přístrojové vybavení, které dovede nahradit práci srdce a při dýchání práci plic. Byl to poměrně komplikovaný přístroj, ale mně vyhovoval.

Jak se vyvíjel váš život dál?

Až do konce osmdesátých let jsem žil víceméně bezproblémově. Pak mě postihla první velká smůla. Byl jsem běžným konzumentem alkoholických nápojů, a jednoho dne jsem se stal závislým.

Přemýšlel jste nad tím, proč se to stalo?

To je problematika, která dodnes není spolehlivě vysvětlena.

Jste lékař, určitě jste nějaké vysvětlení hledal...

Lámou si s tím hlavu největší vědátory na světě, proč někdo z těch, kteří popíjejí, začne být závislý. V anglosaských zemích se jedná asi o čtyři procenta populace. To je jeden typ závislosti, takzvaný anglosaský. U druhého typu – románského – je to jinak. To jsou ti, kteří mohou popíjet pořád. Stále jsou trošičku... tak do jednoho promile. Nejsou nikdy střízliví, ale nejsou ani namol. To jsou Francouzi, Italové, Španělé... Podstatné je, že prakticky nedovedou abstinovat. Anglosaský typ pití je zákeřný v tom, že člověk je opilý až na šrot, ale je schopen abstinovat. Farmakologicky se to dá řešit podáváním Antabusu jako takové berličky. Pak jsou ještě jiné léky jako třeba Campral, což je poměrně drahé – kúra vyjde asi na tři tisíce měsíčně. Ale ani to není stoprocentní. Teď se spíš dává hlavní důraz na psychoterapii, případně skupinovou terapii a posilování vůle. Najít si nějaké smysluplné zájmy, nové koníčky a hlavně skupinu přátel,

kterí nejsou zatíženi tímto neštěstím. Démon alkoholu, který nade mnou bohužel zvítězil, vedl k tomu, že moje pozice na operačním sále začala být ohrožena.

Jak se ta ztráta sebekontroly začíná projevovat?

Ten proces je velice zákeřný. Samozřejmě jsou určitá varovná znamení, že třeba člověk pije víc než jeho okolí. Když jde na večírek, dá si dejme tomu tři čtyři panáky předem, aby měl trochu náskok a nevypadal blbě, že to do sebe hází jeden za druhým. Ale jakmile se probudíte a máte třes a potíte se a potřebujete doušek na to, abyste byli vůbec schopni vstát a obléct se nebo vyjít z domu, od té chvíle už v podstatě není návratu do normálního stavu. Člověk se stává alkoholikem a má jen dvě možnosti. Buď pokračovat v pití dál, nebo se stát absolutním abstinentem. Nic mezi tím. Koketovat s alkoholem jako třeba *Dnes mám kačenu, tak si dám dvě piva*, to neexistuje, protože v pondělí sice nebude mít kačenu, ale dá si ty dvě piva taky, ve středu si dá tři, ve čtvrtek pět a v sobotu si koupí půl litru vodky.

Kdy jste si uvědomil, že jste závislý?

Jakmile jsem začal mít abstinenční příznaky. Moje okolí to dlouho netušilo, protože jsem to zakrýval douškem vodky, která prakticky není z člověka cítit. Asi tak po půl roce začaly problémy doma. Byl jsem náladový, vztekly, no a to se manželce přestalo líbit. Dost dlouho to tolerovala, ale v devadesátém prvním roce jsme se rozvedli. To už jsem za sebou měl dvě léčby. Tu první jsem nastoupil v osmdesátém šestém. To si pamatuju velice dobře, protože právě bouchnul Černobyl.

Jak jste prožíval nástup na první léčbu? Šel jste tam dobrovolně?

Tak ono se říká, že dobrovolně tam nejde nikdo. To říká primář, a když si člověk dá ruku na srdce, tak s tím musí souhlasit. Nejdříve jsem se léčil ambulantně, ale to příliš úspěšné nebylo, protože jsem bumbal i přes zákaz. Pak za mnou přišel šéf. Řekl mi, že má o mě strach a nechtěl by mě ztratit. Tak mě tam nasměroval.

Jak to probíhalo těsně před nástupem?

Šéf mi dal týden volna, abych se na to nachystal... Samozřejmě jsem celý ten týden propil. Měl jsem šílený absták a tři dny jsem byl mimo režim... Rodina mě obcházela... Teď se za to stydím.

Jak vypadaly první dny v léčebně?

Byla to katastrofa. Když máte absták, je vám tak strašně zle, že byste okusoval zdi. Ty první okamžiky byly pro mě skutečně šokující. Přirovnal bych to k nástupu na vojnu. Ráno rozcvička, potom snídaně, ale na ni musíte dorazit oholený, že by měl chlap strniště, to neexistuje. Nejsou tam uklízečky, takže komplet celý barák uklízí klienti. Na některé to má tak silný vliv, že si pak domácnost sami udržují i doma. Je tam jedna zajímavá věc. Komunita řídí sama sebe. Plánují a organizují pracovní terapii, volnočasové aktivity. Kdo půjde na stavbu, do zahradnictví a do knihařské dílny, to rozdělí doktor, ale ty nástupy a dochvilnost kontroluje takzvaná samospráva. Když jsem na tom byl přes hlavu lépe než teď, tak si toho pochopitelně primář všiml a prakticky pokaždé jsem to dotáhl až na předsedu samosprávy.

Jak jste se v té funkci cítil? Neříkal jste si třeba, že jste tady z těch nejhorších ten nejlepší?

Tak rozhodně jsem se necítil jako nějaký *fýrer*. To byla spíš služba té komunitě. Já jsem byl dost diplomat, takže jsem dokázal vyžehlit spoustu průšvihů, které tam byly.

Co dalšího kromě abstinence klienti nejčastěji porušovali?

Když někdo nahlížel do cizích deníků, za to byl dvojitý černý bod. A když to zopakoval, tak letěl.

Tam se někdo zajímal o to, co si píšou jiní?

Lidi jsou různí, různě blbí. Každý tam měl denně zapisovat svoje pocity. Co si myslí, jak se mu to líbí, nad čím přemýšlí a tak. Vždycky ráno před snídaní se na stole udělal štos sešitů a psychologové si je rozebrali podle toho, kdo komu patřil. A četli je asi pořádně, protože do nich vždycky něco připsali. Buď podtrhli nějakou tvoji sentenci nebo připsali svůj názor...

Došlo po revoluci v roce 1989 k nějakým změnám uvnitř léčebny?

Od osmdesátého devátého se zavedla smíšená oddělení. Ženy se léčily společně s muži. To bylo zajímavé. Do příchodu žen chlapi mluvili sprostě, prdělo se, brkalo, prostě jako na vojně. Pak se chlapi změnili. Ne že by se změnili v kdovějakě džentlmeny, ale uŹ se trochu zěněrovali. Rame-natĚch řeĉi ubylo, kdyŹ se holkám pokazila kulma, tak jsme jim spravili pŕěvod, Źenskě nám zase vyŹehlily košile nebo gaťě. Zjistilo se, Źe je to pŕěnosně pro obě strany, jak pro personál, protoŹe to lěpe klape, tak pro klienty, protoŹe to bylo blěže reálu a klienti se snadněji zcivilizovali. Takě pŕě skupinově terapii se projevovaly věhody směšeněho oddělení, protoŹe Źeny majě odlišně nĚzory neŹ muži.

Co vaše tehdejší zaměstnání? Předpokládal bych, Źe tolerance vaše-ho šěfa měla nějakě meze.

No, celkem jsem byl na lěĉeně osmkrát, neŹ jsme se rozlouĉili. Primář pŕěišel z nemocnice, kde se dost pilo, takŹe věděl, co to obnĚší. Navěc si uvědomoval, Źe kdyŹ jsem v pořádku, tak jedu na sto padesát procent... Toho on si byl dobŕe vědom, takŹe mě raději na tŕě měsěce postrádal, a já jsem mu to pak během dalšěch dvou let bohatě vynahradil.

Měl jste moŹnost uplatnit v protialkoholně lěĉebně svě vzdělání?

Během těch prv-něch pobytů jsme se domlouvali s primářem, Źe se poku-sěme vyzozorovat, jak dlouho trvĚ vznik zěvislosti. TakŹe jsem pŕěipravil anonymně dotazněk, ve kterěm respondenti uvedli, kdy zaĉali pět a kdy šli na prv-ně lěĉbu. MuŹi i Źeny. Došli jsme k celkem zajěmavěm věsledkům. Vlastně jsme jenom potvrdili to, co uŹ bylo znĚmo, Źe ĉěm dŕěve ĉlověk zaĉne pět, těm rychleji se stane zěvislěm. Ale co pŕěkvapilo i psychology, protoŹe dŕěve to u Źen asi nikdo nez-koumal – opakovaně nám vychĚzelo, Źe od chvěle, kdy Źena zaĉne pět, tedy fest a denně, tak prakticky kon-stantně do pěti let se stane zěvislou.

Zohlednili jste ve svě analěze děvody, pŕoĉ ĉlověk zaĉne pět? Jestli mu prostě chutnĚ alkohol, nebo si lěĉě problěmy ve svěm partner-skěm Źivotě nebo mu oznĚmili tragěickou diagnózu...

To neně nutně zohledňovat, to je zĚleŹitost mozku. Na vznik zěvislosti

tohle vliv nemá. Někdo může pít celý život a nestane se závislým a někdo se propije do závislosti za pět let.

Jak se vyvíjela vaše pracovní kariéra poté, co vás propustili z nemocnice?

Když jsem nuceně opustil kardiologické oddělení, dělal jsem všechno možné. Třeba jsem prodával na stánku. Nebo jsem pracoval na stavbě jako přidavač... To mi nevadilo, naučil jsem se dělat spoustu věcí, které se mohly časem hodit. No a mezitím jsem si pobyl dva tři měsíce v léčebně, protože při tomhle stylu života nebyl žádný div, že jsem sáhl k alkoholu. V té době jsem neměl šanci se někam dostat, protože jsem jednak vůbec nebyl v duševní pohodě, a navíc moje specializace byla tak úzkoprofilová, že kdybych se chtěl uplatnit někde jinde v medicíně, znamenalo by to několik let dodatečného studia, protože vývoj hodně pokročil. To je prostě nevýhoda všech úzkých specializací. V té době jsem navíc neměl kde bydlet, protože byt, kde jsme bydleli s bývalou manželkou, jsem po rozvodu využívat nemohl. Takže jsem si našel nějakou ubytovnu...

Kdy jste se dostal do Armády spásy?

Klientem azylového domu Armády spásy jsem se stal v roce 1994. A zřejmě jsem jim padl do oka, protože mi navrhli, abych tam nějak vypomáhal. Nejdříve v kuchyni, pak v prádelně a nakonec, když se uvolnilo místo pečovatele, jsem získal po dlouhé době regulérní zaměstnání. Na celých sedm let. Když jsem měl nějaký relaps, jezdil za mnou tehdejší ředitel kapitán Jack Allemang do léčebny... Ta práce mě bavila, protože druhým pomáhám rád. Teda když to má význam, protože někdo pomoci nechce, a to říkají i v léčebně, že kdo pomoc odmítá, tomu se pomáhat nedá. Klienti mě brali, věděli, že jim rozumím, protože mám podobnou zkušenost.

Znal vás někdo z klientů Armády spásy z ulice?

Ani ne. Já jsem nebyl ten houfní typ, jsem spíš samotář, chvíli tam, chvíli tam.

Jak vás přijímal personál?

Myslím, že chápali, že je to celoživotní problém. Jedna kolegyně, když

nějaký klient narážel na moji závislost, se mě zastávala slovy *Ano, je závislý, ale na rozdíl od vás s tím něco dělá!* Celý personál měl v podstatě tento přístup a z toho jsem měl radost.

Jak se stalo, že jste o tu práci přišel?

Jednou mě přistihli, že piju v práci a domluvili jsme se na rozvázání pracovního poměru.

Co jste dělal pak?

Dva roky jsem pak dělal restaurátéra starožitného nábytku. To mě bavilo. Chirurgové mají šikovné ruce, takže s touhle prací jsem neměl problém. Peníze byly slušné, mohl jsem své přítelkyni přispívat na bydlení. Jenomže pak jsem zase začal blbnout a skončil jsem ve Šternberku v blázinci. Pak už jsem nic pořádného neměl.

Kde jste poznal svoji přítelkyni?

V léčebně. Bylo jí pětatřicet, což by jí nikdo nehádal. Léčila se ze závislosti na alkoholu. Bydlela sama, tak jsme se po propuštění dali dohromady. Bydleli jsme ve společné domácnosti prakticky patnáct let. Chvilí byla špatná ona, pak zase já... Někdy to nebylo úplně růžové, minulý rok jsem se dokonce odstěhoval do podnájmu. No a když už se schylovalo k tomu, že se zase vrátím, tak mi v prosinci před Vánoci umřela.

Kolikrát jste byl v protialkoholní léčebně?

Od roku 1986 asi patnáctkrát.

Jednou z nejsložitějších věcí v životě člověka s diagnózou *závislost na alkoholu* bývají vztahy s rodinou. Jak se po rozvodu vyvíjely vaše vztahy?

Děti to nechápaly. Ještě když jsme žili spolu, tak se ptaly *Tati, proč se třepoš, proč padáš, proč máš červený oči...* Tak to bylo smutný. Naše vztahy se spravily, teprve když se mladší dcera vdávala. Starší dcera je provdaná v Německu a občas ji navštěvuju. Horší to bylo s maminkou a s otcem. Maminka to nemohla pochopit vůbec. Doteď to nebere jako nemoc, myslí si, že je to moje chyba. Otec byl právník a hodně dominantní člověk.

Když jsem byl na léčení, nesl to nelibě a nemohl to pochopit, protože v rodině tím nikdo netrpěl. On sám byl prakticky abstinent. Nikdy se s tím nesrovnal. Nejvíc mě mrzí, že když otec zemřel, tak jsem to vůbec nevěděl. Sestra je doktorka, ví, že to není tak jednoznačně moje chyba. Jednou mě potkala na nádraží v dost podroušeném stavu. Na druhý den mě pozvala do ordinace, že se jako podívá co a jak a že mám hlavně přijít střízlivý... To už jsem měl invalidní důchod s diagnózou *závislost na alkoholu*, a protože bylo nebezpečí, že ho propiju nebo mě okradou, nabídla mi, že mi povede účetnictví a já si k ní budu pravidelně chodit pro nějakou částku. Takže teď mi kasu hlídá sestra a já se snažím udržovat v kondici.

Čemu se věnujete v současnosti?

V jedné sociální organizaci učím seniory na počítači a doma na svém počítači se snažím dělat webové stránky a další věci, takovou tu duševní gymnastiku.

PŘÍBĚH pana I. J.

***Nemáš kde bydlet?
Nechceme s tebou nic mít***

**Kdybyste pana I. J. potkali na ulici nebo v tramvaji, nikdy by vás ne-
napadlo, že patří mezi bezdomovce. Ale on to ví až příliš dobře...**

Kolik je vám let?

Šedesát.

Proč jste přišel do Armády spásy?

Protože jsem neměl kde bydlet.

Jak se to stalo?

Utrpěl jsem těžší pracovní úraz a nějak jsem se nepohodl se zaměstnava-
telem. No a protože jsem nevydělával, tak jsem ani neplatil, a tím pádem
jsem přišel o bydlení.

Byt byl obecní nebo váš?

To už přesně nevím, jestli patřil obci nebo zaměstnavateli.

Kdy jste přišel o bydlení?

To už si nepamatuju.

Bydlel jste v bytě sám?

Ano.

Máte rodinu?

To je jedno, to nikoho nezajímá...

Ale ano, zajímá.

Mně to nějak nevyšlo... O tom bych nerad mluvil.

Tak mi aspoň řekněte, jestli jste v kontaktu se svými dětmi...

Copak já vím, jestli jsou moje...

Co jste dělal, když jste se vystěhoval z bytu?

Nejdřív jsem si chtěl sehnat něco jiného, jenomže to je za moc peněz. Našel jsem si v Zetoru práci i s ubytováním. Ale pak asi za tři roky začali propouštět a zase jsem o všechno přišel. Když zase začali nabírat nové zaměstnance, chtěl jsem se vrátit, ale... nevím jestli to mám říct... řekli mi, že to nejde, protože bydlím na Armádě spásy. A že buď odtud okamžitě odejdu, nebo že mě nepřijmou. Tak jsem se podřídil, ale stejně jsem tam byl jenom rok, protože jim docházela práce... Tak jsem zase přišel o všechno, o práci i o ubytovnu. Pak jsem šel do Královopolské, ale tam jsem měl po třech měsících zase úraz... To bylo moje poslední zaměstnání.

Jste evidován na Úřadě práce?

Ano.

Slyšel jste o tom, že Armáda spásy nabízí ve spolupráci s pracovním úřadem zaměstnání v rámci veřejně prospěšných prací? Zajímalo by vás to?

Mám slíbeny nějaké brigády... Tak uvidíme, třeba to vyjde. Ale uvažuji taky o nějaké rekvalifikaci.

Kde sháníte informace?

Nejčastěji na internetu. Využívám v Brně veřejný internet, tam je půlhodina zdarma.

Kde jste se naučil pracovat s počítačem?

V Celsuzu u Charity jsem absolvoval kurz základů práce s počítačem. Když se dnes ucházíte o nějakou práci, tak tohle potřebujete. Nebo napsat životopis, když se někdo ozve, ale to není zase tak často...

Jaké bylo vaše dětství?

Bezstarostné. Žili jsme na vesnici... nic nám nechybělo.

Čím jste se vyučil?

Strojním zámečníkem.

Po vyučení jste práci našel?

Do roku 1989 jo, to nebyl problém. Byl takovej krutější režim, ale byla nějaká jistota...

Co jste prožíval, když jste se ocitl na ulici?

Takové odcizení, nevím, jak to mám popsat...

Dal vám to někdo najevo?

To víte, že jo.

Jak?

No *Nemáš kde bydlet, nechceme s tebou nic mít...* Když jsem ještě bezdomovec nebyl, nevím čím to bylo, ale vždycky jsem nějak vycítil, že někdo bezdomovec je. To se ani nemusíte ptát. Ty lidi to mají v sobě.

Jak se pozná bezdomovec? Podle pohledu, chování, oblečení...?

Je to tak nějak v celkové osobnosti... Já to mám asi taky nějak v sobě...

Tak to si opravdu nejsem jistý, že bych ve vás rozpoznal bezdomovce, kdybych vás neznal...

Vy možná zrovna ne, protože neděláte mezi lidma rozdíly... Víte, já si myslím, že lidé, kteří mají nějaké blbé postavení v rodině nebo v práci, tak hledají něco nebo někoho, nad kým by se vyvýšili.

Změnil se nějak váš pohled na svět poté, co jste se stal bezdomovcem?

Začal jsem se víc starat, ale někdy mám dojem, že zbytečně. Ta práce není, a podívejte se na ty realitní kanceláře a ceny těch bytů...

Měl jste v průběhu života nějaké dobré známé? Přátele, kamarády, lidi, na které jste se mohl spolehnout?

Já jsem to nikdy nějak nepotřeboval. Vždycky jsem se spoléhal jenom sám na sebe.

Jak je to dnes? Máte kolem sebe někoho, nebo jste sám?

Spíš sám. Každý se dnes spoléhá sám na sebe, každý má své starosti.

To je pravda, ale přece musíte mít možnost na někoho se spolehnout...

To už dneska neexistuje, myslím něco takového...

Kdy jste si s někým naposledy zašel třeba na pivo nebo tak?

Na pivo nechodím, hospody jsou mně odporný.

Tak kdy jste se byl s někým projít nebo se pobavit...

To už je hodně dlouho...

Jak dlouho?

Tak rok. Dnes mám jiné starosti, na tohle už není čas. Hledám práci a bydlení.

Když jsou *Dušíčky*, Památka zesnulých, máte kam jít?

Jezdím za rodiči na znojemský hřbitov.

Co děláte, když zrovna nehledáte práci nebo bydlení?

Rád čtu, hlavně detektivky. Dokud jsem ještě bydlel, jezdil jsem na kole.

Kam jste jezdil?

Co nejdál.

Zajdete občas do obchodu? Máte přehled o cenách?

Vím, kolik stojí chleba, boty... To by bylo špatný, kdybych to nevěděl.

Chodíte do kina?

Kdepak, je to moc drahé.

Kdy jste byl naposledy v kině?

Za komunistů.

Jakou máte představu o budoucnosti?

Vůbec žádnou. Buď práci seženu, nebo ne.

Chcete o sobě na závěr ještě něco říct?

O mně ten život není.

A o čem tedy je?

O starostech a o problémech, o ničem jiném.

*Proč by sis měl kazit
dobrou pověst?*

Pan K. L. je bývalý bezdomovec, který na Štědrý den roku 2008 našel a odevzdal devadesát pět tisíc korun.

Řekněte, co pro vás tahle událost znamenala?

Tak v prvním momentu to bylo velké překvapení. Do té doby jsem pětistícovou bankovku nikdy v rukách neměl, viděl jsem ji jenom v novinách. Když se mi ty bankovky vysypaly pod nohy, nechápal jsem, co se děje. Koukal jsem na to a přemejšlel jsem, co to asi může bejt. Došlo mi to teprve ve chvíli, kdy jsem si všiml takových těch ochranných znaků. Napadlo mě, že by to mohly bejt peníze. Tak jsem to poskládal a spočítal jsem to. Bylo jich přesně devatenáct, tak jsem si říkal, že tam ještě mohla být ta jedna. Ale nebyla. Měl jsem tehdy na sobě přesně tyhle kapsáče, jako mám dnes...

Kolik je na těch vašich kalhotách kapes?

Osm.

Vás opravdu nenapadlo, vložit tu závratnou sumu do některé z těch osmi kapes?

Tak v tom prvním momentu ten nápad taky byl... A jestli vám někdo řekne, že ne, tak kecá. Za tu vteřinku vám toho prolítne hlavou tolik... Jenomže hned jsem si řekl *Nic takového jsi v životě neudělal, tak proč by sis měl kazit dobrou pověst?* Ty peníze byly jak z banky, pěkně vyžehlené,

tak jsem si říkal *To přece není možný, to musí někomu chybět...* No a šel jsem s těmi penězi na recepci azylového domu. Pečovatelka tam v tu chvíli nebyla, tak jsem si šel zakouřit. Pak za mnou přišla a popřála mi krásné vánoce, tak jsem jí řekl *Paní Janičko, vy jste mi tak pěkně popřála, tak pojdte, já vám něco dám.* Tak jsme šli na tu recepci a tam jsem jí ty peníze dal. A teď jsme na to koukali dva, nejenom já sám. Tak říkám *Dejte mi jenom nějaký papír, že jsem vám to předal.* No a po svátcích začal kolotoč.

Jaký kolotoč?

Přišli za mnou z televize a z tisku a chtěli rozhovor... Tak jsem jim řekl, co jsem věděl, co se stalo, přece si nebudu nic vymýšlet nebo přimalovávat.

Jak na to reagovali spolubydlíci v azylovém domě?

Nezpomínám si, že by někdo z nich řekl *Jó, tos udělal dobře.* Většinou to bylo obráceně.

Jak myslíte, že byste reagoval vy, kdyby se to stalo někomu jinému?

Taky jsem o tom přemýšlel. Nejspíš bych mu řekl *Je to tvoje věc, dělej si co chceš.* Nemám ve zvyku někoho přesvědčovat. Každý je svéprávný, tak si to musí srovnat sám.

Máte nějaké vysvětlení na to, jak se ty peníze mohly dostat do Armády spásy?

Taky jsem si říkal, jestli jsem nezavinil těžký ublížení na zdraví. Protože jestli si ty peníze nějakej dobrák schoval před manželkou do starých manšestráků a ona ty gatě pak darovala Armádě spásy, tak ji musel přizabít...

Jak se vyvíjel váš profesní život?

Vyučil jsem se jako radiomechanik. Na vojně jsem to dotáhl na náčelníka radiospojovacích dílen. Po vojně jsem dělal spojovacího mechanika na okresním oddělení Veřejné bezpečnosti v Třebíči. Pak jsem sloužil u Veřej-

né bezpečnosti jako pochůzkář. Byl jsem rarita v celé Varšavské smlouvě, protože jsem měl praporčíka, což byla nejvyšší hodnost bez maturity. Dělal jsem zástupce náčelníka a přitom jsem neměl ani základní školu ministerstva vnitra, jenom osmiletku a výuční list. Tak jsem se musel přestěhovat z Jemnice do Pardubic, abych si dodělal maturitu. Jednou za čtrnáct dní jsem jezdil na víkend domů. To už jsem měl dvě malé holky a třetí na cestě, tak jsem dal žádost o ukončení a šel jsem zpátky ke svému řemeslu jako elektrikář.

Jak vypadal váš rodinný život?

S manželkou jsme byli spolu osmnáct let. Najednou o mě začala roznášet takové řeči... že chodím po hospodách a tak. Uvedla to i u soudu, když podala žádost o rozvod. Pak se ukázalo, že měla jiného. Když jsme se rozešli, mohl jsem bydlet na naší chalupě v Bešově. Smutné bylo, že se se mnou oficiálně rozvedla proto, že piju, ale sama si do baráku nastěhovala maníka, který byl zrovna propuštěn z protialkoholní léčebny za nedodržování režimu.

Co jste dělal po rozvodu?

Vždycky na konci týdne jsem si zajel pro děti, bral jsem si je na víkend. Pracoval jsem ve zdravotním středisku jako údržbář. Jakmile lidi v Bešově zjistili, co dovedu, tak jsem se prakticky nezastavil. Ale když jsem zase potřeboval něco já, třeba koňskej hnůj, tak to nebyl problém. Postavil jsem si tam včelín, měl jsem dvacet včelstev. Když se dařilo, dodával jsem do Jednoty dvanáct čtrnáct konví medu.

Jak se stalo, že jste se stal klientem Armády spásy?

Dlouho jsem měl kde bydlet. Spravil jsem si chalupu, měl jsem tam teplou vodu, ústřední topení, všechno v pohodě. Pak jsem se seznámil na inzerát s jednou paní. A jak to bývá, než jsme se vzali, víc jak rok to bylo všechno perfektní. Ale když jsem jí řekl, že žádnéj barák nedostane, ani půlku, změnilo se její chování o sto osmdesát stupňů, jako když uděláte čelem vzad, byl oheň na střeše. Pak se pustila do podnikání, vzala si úvěr od Komerční banky, a já blbec jsem to podepsal. Jsem bohužel člověk, kterej nedokáže říct ne. To jsem se naučil až pak, a to už bylo pozdě...

Takže když zkrachovala, přišel jsem o střechu nad hlavou, protože chalupu shrábla banka.

Kam jste šli?

Chvilí jsme bydleli u známých, ale tam to po krátkém čase taky nebylo dobré. Moje druhá žena se do všeho hrnula, ale absolutně neuměla hospodařit. Místo aby vařila, chodila s dcerou na obědy do hospody, prostě neuměla šetřit a pořád byla bez peněz.

Jste spolu ještě?

Už dávno ne. Jednoho dne jsem se vrátil domů a zjistil jsem, že mě okradla a zmizela. Dokonce mi vzala i vojenskou knížku. Takže mi zbylo jen pár drobných v kapse, řidičský průkaz a občanka, to bylo všechno. Pak za mnou chodili policajti, jestli nevím, kde je. Tak jim říkám *Zaprvé byste to měli vědět vy a zadruhé mě to vůbec nezajímá, chci mít od ní pokoj*. Pak mně přišlo předvolání k soudu do Znojma. Předseda senátu mi říká *Pane K. L., podle paragrafu 158 trestního řádu...* Já říkám *Ano, vím, nemusím vypovídat, jestliže bych způsobil trestní stíhání osobě v příbuzenském poměru přímém*, a on na mě kouká, jak to, že to vím. Ale chtěl jsem vypovídat, protože jsem se bál, že na mě manželka něco shodí. Dopadlo to tak, že dostala čtyři a půl roku. Zemřela, když jí bylo čtyřiašedesát. Ostudy nadělala tolik, že normální člověk by tu musel být tři sta let, aby to stihl.

Vy jste na ženy neměl příliš štěstí...

Však taky když dnes poslouchám nějaké narážky, abych si pořídil nějakou ženskou, tak říkám *Ne ne ne, ani rana, může vejít, ale nesmí zůstat*.

Takže jste sám. Jak dlouho?

Od toho čtyřiašedesátého, šestnáct let. A vůbec mně to nevadí. Já si s ženskými rád povykládám, ale nesmí překročit práh mého bytu. Dva-krát jsem se vyškolil, to stačí.

Vraťme se k vaší bytové situaci. Kde jste bydlel předtím, než jste přišel do azylového domu?

Bydlel jsem u nějakého Františka v Sokolnicích. Tam to bylo katastrofál-

ní. On byl věčně v Psychiatrické léčebně, takže mě tam nechal zadarmo. Ale ono ani nebylo za co platit. Tam nebyla voda ani kanalizace, elektrika tam byla tři roky, pak ji odpojili. Neměl jsem se kde umýt. Jenom v létě, když pršelo, tak jsem se namydličil a vlezl pod rýnu, která byla tak děravá, že fungovala jako sprcha. Záchod byl suchý, topit se nedalo, takže jsem spával ve spacáku... V noci mi přes spacák běhaly myši. Jednou jsem viděl v přímém přenosu, jak se jedna chytla do pastičky... Když na to v hospodě přišla řeč, ptali se mě chlapi, jak je chytám. Říkám *Mám na to speciální metodu – před půl osmou pustím televizi a voní, jak se chodí dívat na zprávy, tak je chytám*. Když vám myši lítají přes postel, co jiného si z toho máte dělat než srandu?

Jak dlouho jste takhle bydlel?

Devět let. Do Armády spásy jsem přišel 20. listopadu 2007. A začalo to tak, že za mnou do těch neutěšených poměrů v Sokolnicích přijela neteř se synovcem. Ona dělá zdravotní sestru v nemocnici. Když viděla, kde bydlím, tak jí bylo na zvracení. Tak řekli *Strýcu, tak to ne, v tomto tě nenecháme*. Rozjeli kampaň a sháněli něco lepšího. No a tak jsem se dostal do Armády spásy. Nejdrív jsem vůbec nevěděl, co to je. To víte, do devětaosmdesátého roku, to mi bylo padesát, žádní bezdomovci nebyli. Nikdy jsem neslyšel slova jako nezaměstnanost, podpora, pracák... A najednou báb a všechno bylo vzhůru nohama.

Takže pro vás Armáda spásy nebyla jakousi nevítanou konečnou zastávkou...

Spíš záchranná brzda, a na poslední chvíli. Já jsem měl totiž i v té zbrořenině na krku vystěhování ze dne na den. Ten duševně nemocný František, co mu to patřilo, zemřel. Takže jednoho dne zaklepalý nějaký dvě mladý holky s jedním chlapíkem, že jsou z Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových. Tak si to tam fotili, stáli jsme na chodníku a oni se mě ptali, jak dlouho v tom bydlím. Říkám *Devět let*. A oni *To jste ještě nežijete*? Říkám *No vidíte, nic na mě nespadlo, nezmrznu* jsem... Kam jsem chodil na záchod, to si vyfotili extra. Starý záchod se zřítíl. Shodou okolností jsem tam nebyl, takže se mi nic nestalo. Tak jsem byl rád, jenže pak jsem si řekl *Co teď? Kam budu chodit na záchod?* Na zadním dvorku

byly chlívky, tak mě napadlo *Když tam mohly prasata, proč bych tam nemohl já?* Našel jsem židli, starou tonetku, vyndal jsem z ní překližku na sedací části, dopředu na ty nohy jsem přidělal kus prkna, abych si nepodělal paty, no a záchod byl na světě. To si ty holky z toho úřadu fotily nejvíc... Co jsem měl dělat? Přece nebudu chodit za postel a svádět to na kocoura?

Máte tři dcery. Nemohla vám některá z nich nabídnout pomocnou ruku?

Ani jedna dcera mě nepozvala na svatbu. Maminka jim to prý zakázala.

Proč? Neplatil jste alimenty?

Naopak. Soud mi vyměřil na všechny dcery devatenáct set, takže na celý měsíc mi zůstalo devět set korun měsíčně. Když jsem třeba potkal prostřední dceru – to byla na základce – ubrečenou, že jedou na školní výlet a maminka jí dala jen deset korun, tak jsem jí dal poslední peníze, které jsem před výplatou měl, a sám jsem si koupil suchý rohlíky. Od své maminky měly nařízeno, že když mě potkají, tak mají přejít na druhý chodník... Když jsem přijel na návštěvu za svou nejstarší dcerou, vycítil jsem během dvou dní, že když po mně není co dědit, není o mě zájem. Tak jsem neřekl nashledanou, ale sbohem. Zavřel jsem za sebou dveře, a tím jsem zavřel jednu kapitolu svého života.

Jak se vám žije teď?

Spokojeně. Konečně mám klid. Po letech čekání jsem se dostal do Domu s pečovatelskou službou v Bystrci, pár kamarádů tam mám, synovec bydlí kousek ode mě... Nevlastní dcera žije v Brně sama, tak jí pomáhám s výchovou dcery. Dost si rozumíme, dokonce mi říká *taťko*.

PŘÍBĚH paní O. H.

*Kdyby to bylo možné,
šla bych ráda někam do práce,
mezi lidi*

Ačkoliv zákon o sociálních službách počítá s dvanáctiměsíčním pobytem v azylovém domě, paní O. H. je klientem azylového domu už čtvrtý rok...

Jak se vám daří?

Teď momentálně jsem spokojená, protože sociální pracovníce mi oznámila, že se začíná vyřizovat moje žádost o domov důchodců...

Jak se stalo, že jste přišla o střechu nad hlavou?

Třináct a půl roku jsem žila s přítelem. On byl vdovec a já bez partnera, tak jsme se dali dohromady a žili jsme v jeho domě. Jeho dětem to nevadilo, právě naopak. Byly rády, že se jim o tatínka někdo stará. Když se jeho zdravotní stav zhoršil, opustila jsem zaměstnání a byla jsem s ním ve dne v noci. Děti se o něho nestaraly. Když zemřel, nabídli mi, že mi dům pronajmou. To jsem si samozřejmě nemohla dovolit, protože jsem byla bez práce. Takže jsem se musela vystěhovat.

Koho jste požádala o pomoc?

Můj zesnulý přítel se znal s jedním kurátorem, tak jsem za ním zašla. Poradil mi, abych šla do Armády spásy. Tak jsem tady, od 13. dubna 2006.

Měla jste šťastné manželství?

Abych řekla pravdu, neměla jsem manželství nějaké růžové. Manžel hodně pil, takže jsme byli za tři měsíce od sebe. Devětadvacátého května jsem měla svatbu a šestnáctého října nás rozvedli. Od té doby jsem žila sama.

Děti nemáte?

Nemám. V pátém měsíci těhotenství jsem spadla s hrušky, a byl z toho potrat. Pak už jsem děti mít nemohla. Bylo mi to hrozně líto. Když jsem potkávala své bývalé spolupracovnice a viděla jsem, jak se věnují vnoučatům... to člověka trochu vezme.

Z jaké rodiny pocházíte?

Naše rodina byla součástí maďarské menšiny na Slovensku. Nejdřív jsme bydleli tam, ale otec dlouho nemohl sehnat práci. Tak si udělal zkoušky na střelmistra a odstěhovali jsme se v padesátém šestém roce do českého pohraničí poblíž Jeseníku. Tam jsme bydleli dvacet let. Pak tam zavřeli kamenolom, otec ztratil práci a rodiče se rozhodli vrátit se zpátky na Slovensko. Mně se nechtělo, tak jsem odpověděla na inzerát do brněnského Zetoru.

Jaké máte vzdělání?

Mám střední hotelovou školu.

Jak se vám dařilo v Brně?

Když jsem tam přijela, čekala mě na nádraží paní z osobního oddělení se šoférem a odvezli mě na ubytovnu. To bylo v sedmdesátém šestém roce. V Zetoru jsem pracovala jedenáct let jako kuchařka, a pak se propouštělo. Dostala jsem pětatřicet tisíc, ale peníze jsou kulatý, to se rozjede. Našla jsem práci za pultem v Hypernově, ale bylo to mnohem horší než v kuchyni. Práce mě bavila, ale z toho stání mi začaly otékat nohy. Pak se přidala cukrovka, astma, dva infarkty..., takže jsem šla do důchodu trochu předčasně.

Jak vycházíte s peněží?

Obracím každou korunu, ale od začátku pobytu v azylovém domě si odkládám pětistovku měsíčně.

Jak se dá šetřit, když člověk žije ze sociálních dávek?

Tak třeba zjistíte, že nemusíte tolik kouřit. Dřív jsem prokouřila dva tisíce měsíčně. A jednoho dne jsem si řekla *Tak to ne!* A dnes za kouření utratím jenom pět set.

Jaké bylo vaše dětství?

Doma vládla maminka, my všichni ostatní jsme byli ušlápnutí. Co řekla, to platilo. Když se naši hádali, tak jenom kvůli práci. Máma to neutáhla, protože tatínek chodil jen na nějaké brigády. Bylo po válce, práce nebyla. Dětství jsem měla pěkné. Největší potíže mi dělala čeština, protože já jsem původem Maďarka. Dlouho jsem neuměla ř. Pan učitel mi říkal *Tak dlouho po válce a ty neumíš česky!* V šestačtyřicátém nás vyhostili z Maďarska, dodnes nevím proč. A Slováci Maďary nemají moc rádi.

Ptala jste se, proč vás vyhostili?

Řekli mi, že až budu velká, tak to pochopím. Ale co mám pochopit, to mi nikdy neřekli. Maminka byla věčně ve spěchu. *Počkej, teď nemám čas, to se vyřídí potom...* A nevyřídilo se nic.

Máte nějaké sourozence?

Tři, ale s žádným se nevidám. Dva bratři jsou po smrti a třetí je nezvěstný.

Co je pro rodinu nejdůležitější?

Zázemí. A klid. U nás doma bylo pořád takové napětí. Měla jsem kamarádku, jich bylo doma dvanáct dětí, a tam bylo úplně jiné ovzduší. Bylo to tam takový semknutý.

Jakou máte představu o své budoucnosti?

Kdyby to bylo možné, ale u mě už to asi nepřipadá v úvahu, šla bych ráda někam do práce, mezi lidi. Protože člověku to chybí. V azylovém domě

jsou pořád jedny a ty samé tváře... A hlavně – tady jsme všichni nějak narušení, opravdu narušení, já to na sobě cítím, já jsem taková nebyvala. Jednou su veselá, a vzápětí su taková zařezaná ... nic mě nebaví a nevy-máčknete ze mě rozumné slovo. Kdo to neprožil, ten to těžko pochopí.

Co se dá dělat v azylovém domě?

Na televizi se chodit nedá. Není tam klid. Tak jsem si koupila takové malé rádio a poslouchám zprávy. Jinak chodím do knihovny.

Na které životní období nejraději vzpomínáte?

Od šestnácti tak do třiaadvaceti. Jezdili jsme s rodiči na dovolenou do Maďarska, do Polska, do Jugoslávie... Potom jak naši stárli, už to nebylo ono. Ne že by nebyly peníze, ale už neměli sílu.

Kdybyste mohla, co byste v životě udělala jinak?

Kdyby se to vrátilo a já měla ten rozum, co mám dnes, tak to určitě dopadne jinak... Všechno.

Několik let jste se starala o svého těžce nemocného přítele. Kdo se postará o vás?

Nikdo. Já už nikoho nemám. Nikdo.

***Absolutně nemíním plakat nad životem,
to je totiž cesta tam, kde už jsem byl***

Pan J. L. pochází z malé vesničky na Blanensku. Nikdy tam nebylo dost práce, tak si řekl, že chce buď do okresního Blanska nebo do krajského Brna.

Jak se stalo, že jste přišel o bydlení?

V roce 1994 jsme prodali rodinný domek. Moje matka byla hodně nemocná a já jsem s ní zůstal sám. Pracoval jsem v šamotce v Rájci. Domů jsem se vracel večer a několikrát jsem matku našel v bezvědomí. Bylo to neúnosné, tak jsme se rozhodli, že matka odejde do Domova důchodců a domek prodáme. Chalupa byla odhadnuta na sto tisíc. Peníze jsem uložil do Banky Haná. Chtěl jsem je dát na stavební spoření a do pěti nebo do osmi let si v Brně pořídit vlastní bydlení. Jenomže Banka Haná za dva roky zkrachovala a já jsem přišel o peníze. Jak chcete matce vysvětlit, co se stalo? Když jsem jí to oznámil, nadávala na Klause, na režim, na všechno možný. Tak jsem jí řekl *S tím nic neuděláme, stejně jako my dopadlo moře dalších lidí... Musíme žít dál.* Tehdy začaly mé problémy s alkoholem, tak jsem dobrovolně odešel na léčení. Když jsem opustil protialkoholní léčebnu, stal jsem se bezdomovcem.

Jaké jsou vaše příjmy?

Od roku 1994 pobírám částečný invalidní důchod, protože trpím skoliózou páteře. Mám dost omezený výběr zaměstnání, protože nemůžu zvedat těžká břemena, setrvávat ve stabilizovaných polohách, dělat

jakoukoli těžkou práci. Takže od té doby dělám bezpečnostního pracovníka, vrátného a tak. Sehnat solidní práci, která by mě bavila, je skoro nemožné.

Jakou máte kvalifikaci?

Vyučil jsem se obráběčem kovů. Ve třídě nás bylo šestadvacet, ale skoro nikdo u toho nezůstal, všichni dnes dělají něco jiného. To je těžké, v patnácti se rozhodnout o svém povolání. Otec byl zedník a měl takovou představu, že když budete stát u mašiny, moc se nenadřete. Přitom nikdy v životě strojírenskou mašinu nebo fabriku neviděl.

Kdy jste byl v životě nejspokojenější?

Když jsem po vojně pracoval na šachtě. Za komunistů za váma přišli, jestli nechcete k vojákům nebo k policajtům nebo na šachtu. Já jsem byl kus chlapa, oni nabízeli do tří měsíců byt. Tak jsem to podepsal na tři roky. Jenomže po roce mi doktor zjistil to vybočení páteře. Tam začaly ty problémy se zády. Musel jsem toho nechat. Tehdy jsem vydělával osm tisíc, což na tu dobu byly velké peníze. Ještě jsem dva tisíce posílal domů mámě. Všechno jsme tam měli zadarmo. Bydleli jsme na hotelu Merkur v Havířově. Tam jsem byl šťastný. Kdybych tam vydržel déle, tak jsem uvažoval o založení rodiny.

Kdy jste zjistil, že nemáte život pod kontrolou?

Když jsem se dostal do protialkoholní léčebny. Během doléčovacího pobytu v Olomouci jsem přemýšlel, co dál. Kde chci žít, co chci dělat a tak.

Co jste dělal po propuštění z léčebny?

Našel jsem si v Olomouci práci a přítelkyni s vlastním bytem. Pracoval jsem v pekárně a vydrželo nám to tři roky. Jenže jsem zjistil, že přítelkyně je alkoholička, takže jsme se rozešli. Nevěděl jsem, co dál. Vyhledal jsem azylový dům. Sociální pracovník mi doporučil, abych se vrátil do Brna a řešil své sociální problémy ve svém regionu.

Jak to vypadalo v Brně? Koho jste požádal o pomoc?

Armádu spásy. Ale nebyl jsem tam nepřetržitě, protože jsem střídal období relativního klidu, kdy jsem měl práci, s alkoholickými excesy. Teď se držím tři roky bez pití.

Takže jste získal zkušenost, že dokážete žít samostatně...

Dva roky jsem žil v azylovém domě, pracoval jsem, sám jsem si vařil, měl jsem se dobře, ale nikdy jsem neměl na to, abych si zařídil vlastní podnájem. Pochopil jsem, že pokud chci plánovat nějakou budoucnost, tak jedinečně střízlivý. V brněnské části Žabovřesky jsem požádal o byt. Potíž je v tom, že bytů je málo a přednost mají matky samoživitelky.

Nemáte práci ani vlastní bydlení, jste nemocný, občas bojujete s alkoholem. Co vás ještě trápí?

Můj největší problém v současné době je dluh u Dopravního podniku. Od roku 2004 jsem jel mnohokrát načerno, tramvají nebo trolejbusem. Myslel jsem si, že když jako nemajetná osoba nezaplatím, dluh mi vymažou. Jenže nevymazali. Myslel jsem, že mám tak deset pokut a že se s nimi domluví na splátkovém kalendáři. Jenže přišlo rozhodnutí od soudu a těch pokut bylo pětadvacet. Celková dlužná částka se vyšplhala na čtvrt milionu korun. Umíte si představit, jak to zaplatím? Je mi jednapadesát, takže když vydržím do pětadesáti let pracovat... Pro mě má smysl jedinečně hlavní pracovní poměr za solidní peníze, abych měl na splácení. Teď mám zablokovaný účet...

Co děláte pro to, abyste zvýšil svou šanci na zaměstnání?

V těchto dnech dokončuji počítačový kurz. Po jeho skončení si chci okamžitě najít práci. Do tří měsíců si zažádám o garsonku tady v azylovém domě. Chci si platit pobyt, žít se sám a splácet své dluhy. Není to růžové, je nejvyšší čas. Já vím, co mám dělat, jak to mám řešit. Víím, že to nejde tak rychle, hlavně nechci dělat žádné hlouposti.

Zaskočily vás změny, které přišly po revoluci v roce 1989?

Velmi. Kdysi jsem si myslel, že práce a bydlení bude vždycky dost. Že

se to tak otočí, to mě ani nenapadlo. Nebyl jsem připravený na budoucnost. Člověk se přece o politiku nestará. Já jsem nikdy nebyl v KSČ a kdo se nestaral, ten se měl průměrně dobře. Ty samizdaty a tak, to člověk nevěděl, to nesměl vědět. Nechci tomu říkat uzavření se do nějaké ulity... Teď jsem četl takové pojednání, co z nás komunisti udělali. Plnej talíř a prázdná hlava. Oni nepotřebovali chytrý lidi. Já jsem měl kamaráda Jardu Musila. Ten se z malé moravské vesničky, která měla sto dvacet baráků a čtyři sta obyvatel, dostal až na Karlovu univerzitu na obor zahraniční obchod. Byl obchodní atašé a jezdil po světě. Ale proč to říkám... Komunisti byli blbí a takový lidi potřebovali. Ale jednotlivce.

Ačkoli je vám jedenapadesát let, jste stále ještě svobodný. Nikdy jste nepotkal tu správnou ženu?

S ženami jsem to asi neuměl. Bylo to vždycky takové zkoušení metodou pokus-omyl. Ale že bych potkal ženskou a řekl si *To je ona, s tou bych mohl*, tak to ne, láska od srdce tam nebyla nikdy.

Není vám bez partnerky smutno?

Vždycky jsem si myslel, že než založím rodinu, měl bych mít nějaké záze-
mí. Ne že by chlap byl ten vůdce, ale aby to byl rovnocenný vztah, nemě-
lo by to být tak, že vy jste ten, kdo nic nemá. Já si neumím představit, že
by mě žena živila...

Máte sourozence?

Do roku 2001 žila matka, teď už mám jenom sestru. Ta je už pětadvacet let umístěná v Ústavu sociální péče v Šebetově, protože je mentálně postižená. Kdybych ji ztratil, tak jsem úplně sám... Měl jsem období, že byly i myšlenky na sebevraždu.

Jak často sestru navštěvujete?

Jednu za měsíc.

Na co nejraději vzpomínáte?

Na dětství. Na vesnici jsme měli přírodu, táboření, oheň a country muzi-

ku. Dělalí jsme dětské tábory. Na té vesnici byl v každém baráku hasič. U rybníka, kterému jsme říkali Balaton, jsme postavili boudu a hráli jsme tam na kytary a opékali špekáčky...

Čím se bavíte dnes?

Chodím do přírody na procházky. Přes léto to jde, přes zimu je to horší. No a su velkéj čtenář.

Co čtete nejraději?

Teď mě zajímá esoterika. Kriminálek už jsem nechal, toho máme dost kolem sebe. Spíš historické záležitosti... Něco si kupuju, nebo chodím do knihovny. Teď jsem tam našel knihu *Poznej sám sebe*.

A poznal jste už sám sebe?

Jsou tam ještě velký mezery... Ale absolutně nemíním plakat nad životem. To je totiž cesta tam, kde jsem už byl.

Pan B. J. byl trochu překvapen, když jsem ho požádal o rozhovor. Vždyť přece už několik let není klientem sociálních služeb. Ale byl jím, a velmi dlouho.

Vzpomínáte si ještě na chvíli, kdy jste poprvé kontaktoval Armádu spásy?

V listopadu 1993 jsem opustil Zlín. Přijel jsem za ženou, která měla v Brně trvalé bydliště. Náš vztah nedopadl dobře, takže jsem se ocitl na ulici. Armáda spásy v té době rozdávala bezdomovcům polévku před nádražím. Tam jsem potkal bývalého bachaře, který teď dělal pečovatele. On mě poznal hned, já jeho ne... Poradil mi, ať přijdu do Armády spásy, že mi pomůžou. Protože jsem neměl jinou alternativu, zkusil jsem to.

Jak jste přišel o bydlení?

Do roku 1979 jsem byl ženatý a bydlel jsem s manželkou a dítětem ve svém vlastním bytě pár kilometrů od Zlína. Pak mě zavřeli. Dostal jsem sedm let a celých sedm let jsem si odseděl. Mezitím se moje manželka rozvedla a znovu se vdala a byt vrátila národnímu výboru. Nikdo mi o tom nic neřekl. Když mě propustili z vězení, zjistil jsem, že se vlastně nemám kam vrátit. Na bytěáku mi řekli, že kdyby manželka ten byt nevrátila, tak jsem si ho mohl platit z vězení a měl bych se kam vrátit. Jenže to se nestalo.

Jak dlouho jste žil v manželství?

Tři a půl roku.

Jak proběhl rozvod?

Přijeli za mnou do vězení právníci a řekli *Podepište*. Řekl jsem *A když nepodepišu? Tak to proběhne bez vašeho souhlasu*.

Máte děti?

Jedno. Ale nestýkáme se. Vlastně jsme se nikdy pořádně neviděli, protože mě zavřeli nedlouho po jeho narození. Bývalé manželce se v novém manželství narodilo další dítě, a aby se nejmenoval každý jinak, souhlasil jsem se změnou jména. Bylo by divné, kdyby spolu chodili do školy, a jmenovali se každý jinak.

Když jste skončil na ulici, kde jste přespával?

U známých, u kamarádů a tak. Ve Zlíně jsem jich měl tehdy dost. Ale je to dost složitá věc, lézt někomu do soukromí. Většina z nich byli ženatí chlapi, měli děti a já jsem je nechtěl otravovat. I když mě jejich manželky zvaly, odmítal jsem, protože mi to dělalo zle. Takže v létě tak různě a v zimě u známého, když neměl rodinu...

Jak dlouho jste takhle žil?

Asi osm let. Ale mezitím mě asi třikrát zavřeli.

Co vám přijde těžší – být na ulici nebo ve vězení?

To je zapeklitá otázka. Venku je člověk odkázaný sám na sebe, musí si všechno sehnat, i když nemá peníze. Neumím krást, takže jednoduché to není. V kriminále se člověk nemusí starat, tam má všechno do huby. A když se staráš sám o sebe, tak máš klid. To je to nejlepší, cos mohl tenkrát v kriminále dělat. Teď nevím, ale za komunistů určitě. To byly galeje, to byla hrůza prostě. Ale na té ulici je to každopádně horší.

Jaké bylo vaše dětství?

Hezké, nemůžu si ztěžovat. Máti byla v domácnosti, pak dělala průvodkyni v muzeu, otec byl voják z povolání, důstojník. Vyrůstal jsem v adop-

tivní rodině. Rodiče se mě ujali, když mně bylo asi půl roku. Já jsem se narodil v Rakousku, a nějak záhadně mě v třiapadesátém poslali z toho Rakouska do Prahy do kojeňáku.

Svou vlastní matku jste nikdy neviděl?

Moje vlastní matka byla Češka, ale tata byl Rakušák. Ona neudala jméno otce a sama se mě zřekla. S adoptivními rodiči jsem nějakou dobu bydlel v Praze. Pak jsme se přestěhovali do Brna. Když mi bylo deset, odstěhovali jsme se do Zlína.

Kdy jste se dověděl, že jste adoptovaný?

Když jsem dostal občanku. Celkem mě to nijak nezasáhlo. Bral jsem to, jak to je. Matka, která se zřekne svého děcka, není matka, ať jsou okolnosti jakékoliv. Bylo to, jak to bylo, nemohl jsem si vybírat. Když mi soud navrhl, že vypátrá moji pravou matku, tak jsem to odmítl. Když po patnácti letech uvidíte svoji vlastní matku, která vás v šesti měsících odložila...

Takže jste svou vlastní matku skutečně nikdy neviděl?

Ne.

Kdy jste odešel ze své adoptivní rodiny?

V devatenácti.

Stýkáte se s rodiči?

Oni už jsou po smrti.

Nemohli vám přenechat byt?

Když otec zemřel, matka vyměnila velký vojenský byt za malý, a když umřela, já jsem nebyl k mání, takže byt se vrátil obci. Navíc, ona už se se mnou moc nechtěla stýkat. Dávala mi za vinu, že jsem zapříčinil zdravotní problémy svého taty...

Kdy jste se poprvé dostal do vězení?

Když mi bylo patnáct. Do nápravně výchovného ústavu pro mladistvé v Opavě. Tam jsem byl tři roky.

Pak jste se vrátil domů?

Ano. Jenže krátce nato mě zavřeli znovu. Já jsem byl vlastně furt zavřený, neustále. Do dvaadvaceti jsem byl tři roky venku, a pak mě zavřeli znovu.

Kolik let jste strávil ve vězení?

Dvacet. Bez pár měsíců.

Takže většinu dospělého života jste byl víc ve vězení než na svobodě?

Ano. Pobyty na svobodě byly spíš mizivé intervaly. Hrůza.

Získal jste nějaké vzdělání?

Učil jsem se v oboru traktorista-mechanizátor. Ale nedoučil jsem se.

Když jste se stal klientem Armády spásy, kolik vám bylo let?

Čtyřicet.

Na co si vzpomenete, když se ohlédnete do minulosti?

Na co člověk může vzpomínat, když byl na buď ulici nebo v kriminále? Narození dítěte, to byla událost století. Hodně mě zasáhlo, že můj tata se toho nedožil, protože děcko se narodilo 1. června 1978 a tata umřel v dubnu. Tata se velice těšil, ale zasáhla ho mozková mrtvice. To byla pro mě hodně krizová doba, pro matku samozřejmě taky. Jenomže člověk to musel nějak překousnout a muselo se pokračovat dál.

Když jste byl na svobodě, kde jste pracoval?

Dělal jsem skladníka, na stavbě, ve Svitlu Zlín, těch prací bylo víc. Práce byla. Teda nebyla, ale když jsem přišel z výkonu trestu, tak vám ji ti kurátoři sehnali.

Kdy skončily vaše věčné návraty do vězení?

Když jsem se dostal do Armády spásy.

Jak si vysvětlujete, že to najednou šlo?

Protože jsem chtěl, aby to šlo. Tenkrát jsem se stýkal s jinými lidmi, to taky hrálo důležitou roli. A v Armádě spásy jsem zapadl do kuchyně

a neměl jsem pomýšlení na nějaké hlouposti. Měl jsem co dělat, měl jsem nějakou motivaci. Hned druhý den po příchodu do azylového domu jsem se dostal k práci... Ale samozřejmě nějaké problémy vždycky byly, mockrát jsem byl vyhozen.

Proč?

Kvůli alkoholu. Když jsem se napil, dělal jsem problémy.

Kam jste šel?

Buď jsem byl po nějakých kurátorských ubytovnách nebo jsem se třeba s někým domluvil a bydleli jsme spolu v nějakém podnájmu. Jednou jsem bydlel tady za rohem s tím Štěpánem, co ho pak upálili u Tesca...

Z čeho jste platil podnájem?

Tak já mám od čtyřiačtyřiceti částečný invalidní důchod, na páteř. Přiznali mi plný invalidní důchod, ale nedostal jsem peníze, protože mi chybí pět odpracovaných let. Já jsem totiž nevěděl, že musím být registrovaný na sociálce...

Teď nevyužíváte žádnou pobytovou sociální službu. Kde bydlíte?

Už třetí rok mám pronájem, bydlím s přítelkyní.

Jaké to je, žít ve společné domácnosti s ženou po tolika letech? Po kolika vlastně?

Asi třicet let. Já si tu změnu moc nepřipouštím, dovedu se přizpůsobit. Změna to je, ale k dobrému. Je klid, člověk má své soukromí.

Jak to máte s prací?

To je nejhorší. Nikde mě nechtějí zaměstnat. Já bych šel, okamžitě, protože těch pět tisíc invalidního důchodu nejsou žádné peníze, to můžu akorát tak šoupat nohama.

Kdy jste naposledy pracoval na smlouvu?

Před třinácti lety. Dělal jsem popeláře. Dva a půl roku. Tam se mi zhoršily ty záda a zjistili mi všelijaké vady. Ale to nebylo jenom od těch těžkých

popelnic. Na tom se podepsalo i to životní strádání, kriminál za komunistů, spaní v zimě, práce na šachtě... Tu práci bych bral, ale kam mám jít, když mě nikdo nikde nevezme? Už asi nemá význam někam chodit a ptát se... Je to pro mě složitý. Řeknou *Jste starej, je vám padesát sedm let, jste invalidní důchodce, půjdete marodit a my vám to budeme platit...* Já bych to neudělal, ale oni to neví. Takže su bez práce a bez práce nejsou koláče.

Kdy jste naposledy jedl koláč?

Vlastně ho jím každou chvíli... Ale ta práce mě fakt štve. Já ty peníze potřebuju. Člověk si potřebuje koupit to nebo ono, a nemůže. Třeba televize. Doma mám starou sviňu a programy mně utíkají... Potřebuju klasické LCD, a kde na to mám vzít?

Jak je na tom finančně vaše přítelkyně?

Má práci a vydělá celkem dost.

Nevyčítá vám, že máte tak malý příjem?

My se nebavíme o takových věcech. Ale je mně to tedy fakt trapný, že já mám pět, a ona má třeba o osm tisíc víc. Je mně to blbý, ale co mám dělat? Přece se nepůjdu oběsit.

Pokud vím, už několik let nemáte žádné problémy s alkoholem... Jak je to možné?

Asi vůle. Přestal jsem pít sám od sebe. Skončil jsem před třemi lety i s kouřením, ze dne na den. Zahodil jsem to a hotovo. Nemá to význam... I když lidi říkají, že su vadnej. Zjistil jsem, že mi to v první řadě nedělá dobře. Taky to lezlo do peněz.

Jak dlouho jste kouřil?

Asi od třinácti, takže víc než čtyřicet let. Tata kouřil osmdesát sto cigaret denně a taky přestal kouřit ze dne na den.

Inspiroval vás jeho příklad?

Vůbec ne.

Ale věděl jste, že to váš tatínek dokázal...

Jasně. Vždyť měl těžkou rakovinu a řekli mu, že když bude kouřit, tak umře. Abych zase začal kouřit a pít, to by musela přijít nějaká deprese, ale nic těžšího, než co bylo, už asi přijít nemůže...

Jak jste spokojen se svým současným životem? Co vám dělá radost?

To je taková otázka... Co mně může dělat radost? Žiju ve společné domácnosti s přítelkyní, a tak by to mělo být, tak je to dobře. Nemám důvod klopit hlavu...

Viděl jste někdy svého syna?

Nikdy. Jenom vím, že je zavřený, protože mi párkrát někdo z kriminálu vyřizoval, že mě pozdravuje.

Proč se s ním nechcete vidět?

Já jsem mu nikdy nic nedal. On se narodil v červnu a mě v listopadu zavřeli. I když jsem platil alimenty, nikdy jsem ho neviděl a nikdy jsem mu nic nedal, tak jak se ke mně může znát? To je složité... o čem bych si s ním mohl vykládat? O kriminále?

PŘÍBĚH pana D. E.

Taky jsem spal ve vagónu

Lidé bez domova obvykle nestojí o publicitu. *Nefoťte mě, netočte mě a na nic se mě neptejte.* To je normální reakce, kterou lze celkem dobře pochopit. Někdo může mít problém s porušováním zákonů, někdo zase nechce, aby ho v televizi viděli jeho příbuzní. Pan D. E. je vzácná výjimka. Když chtěla jedna komerční televize propagovat kontejnery na obnošené šatstvo pro bezdomovce, ochotně se nabídl, že v reportáži vystoupí.

Kdy jste zjistil, že jste bezdomovec?

Z Kalifornie se přihlásil jakýsi pán, že dům, ve kterém jsem bydlel, patřil kdysi jeho rodičům. Soud rozhodl, že ho dostane zpět, takže se stal majitelem všech 49 bytů včetně toho mého. Moje dcera byla vdaná a nemohla ten byt po dobu, co jsem byl ve výkonu trestu, platit. Sice mi naznačovala, že s mým bytem to vypadá všelijak, ale nic konkrétního nevěděla. V roce 2002 mě propustili z vězení a když jsem přišel domů a zazvonil, otevřeli mi úplně cizí lidé. Vytáhli nájemní smlouvu a řekli: *Bohužel...*

Kam jste šel?

Šel jsem se vykoupat do městských lázní, ale když jsem tam přišel, paní mi řekla *Zavíráme pane, bohužel už nemůžete...* V parčíku před lázněmi seděl takový pár, patrně bezdomovci. Zřejmě zaslechli náš rozhovor, protože mi poradili, abych se šel vykoupat do Armády spásy. Tak jsem tam kolem sedmé večer zazvonil a ubytoval se na noclehárně. Další den jsem šel na sociálku a požádal o okamžitou pomoc v hmotné nouzi. Trochu mě

tam překvapila otázka, jestli si nemohu koupit byt. Ta úřednice si zřejmě myslela, že jsem si ve vězení za těch šest let hodně vydělal...

Jak na vás zapůsobilo prostředí sociálních služeb?

Ve vězení si zvyknete. Tam je částečně podobná klientela, takže mě nic moc nepřekvapilo.

Můžete říct, proč jste skončil ve vězení?

To není žádné tajemství. Po revoluci jsem pracoval jako soukromník. Když došly zakázky, a já jsem se dostal do velké finanční nouze, přepadl jsem jeden obchod v centru Brna. Získal jsem pětadvacet tisíc. Policie přijela o pár minut později, ale brzy mě chytili.

Známe se už mnoho let a vždycky jste na mě působil jako velmi slušný člověk. Proč jste to udělal?

Protože mi došly peníze a nemohl jsem sehnat práci.

Jak dlouho jste ji hledal?

Así rok.

Proč jste nepožádal o státní sociální podporu?

Mě vůbec nenapadlo uvažovat o nějaké sociální dávce nebo jít na úřad práce.

Jak dlouho jste předtím pracoval?

Od roku 1968, kdy jsem nastoupil do učení. Takže víc než dvacet let.

Jak to vypadalo ve vězení?

Dostal jsem se do Valdic. Mezi Peruánce, Romy, Ukrajince, taková všeho- chuť. Po měsíci a půl mně nabídli zaměstnání, takže jsem začal brousit český křišťál. Byla to dost složitá práce, takže jsem nejprve absolvoval desetiměsíční kurz. Čtyři dny jsme se učili brousit, pátý den jsme chodili na učebnu. Po skončení toho kurzu jsem se ve vězení rozhodl absolvovat dvouletý učební obor obráběč kovů. Po práci jsem ještě chodil do vzdělávacího střediska. Vracel jsem se v osm, podíval se chvíli na televizi

a byl tuhej. Pak jsem ještě absolvoval jednoletou návstavbu univerzálního obráběče kovů, takže jsem měl druhý výuční list. Z toho broušení mám dodnes poškozenou krční páteř.

Nepotkal jste ve Valdicích Jiřího Kajínka?

Jenom jsem ho zahlédl. Byl spoutaný na nohou i na rukou jak zvíře, kolem něho samopalníci... Bylo vidět, že z něho měla vězeňská správa strach. Asi se báli, že jim zase uteče.

Kajínek je dnes slavnější než legendární Babinský. Co si o jeho případu myslíte?

Vězni mu fandí. Možná chtěl tím útekem dokázat, že to opravdu neudělal.

Jak jste měl dětství?

Když mi bylo osm let, stala se jedna špatná věc. Zemřel mi tatínek. Dokud žil, neměli jsme se jako rodina špatně. Měli jsme hudební skříň, motorku, pěkně vybavený byt. Po smrti otce se všechno změnilo. Mě a mého bratra vychovávala babička, protože maminka musela pracovat za dva. Do učení jsem nastoupil v době, kdy k nám přijela ruská okupační vojska. Můj bratr se v osmašedesátém roce přidal k jedné odbojové skupině a rozdával nějaké protirežimní letáky. Navštěvovala nás Státní bezpečnost. Třeba celou noc čekali na dvoře, než se brácha vrátí a ráno se mě ptali, jestli jsem ho neviděl. Nakonec ho chytili a jako protistátní živel dostal osmnáct měsíců natvrdo. Když se vrátil z vězení, úplně jsem se lekl, jak byl vyhublý. Časem to začaly odnášet jeho nervy. Nebylo divu – každý rok den před výročím okupace ho navštěvovali policajti, ráno k nim vtrhli, prohrabali byt, děti plakaly... Na mě to mělo ten vliv, že když se dověděli o takzvané protistátní činnosti mého bratra, tak mě jako vojáka přeřadili od protiletecké obrany k železničnímu vojsku, protože bych do republiky mohl pustit *nepřátelské stíhačky*.

Co jste dělal po vojně?

Oženil jsem se a narodila se nám dcera. S manželkou jsme oba pracovali, o víkendech jsem chodil na fušky, měli jsme se dobře. Když jsem po

revoluci začal dělat na soukromu, začaly se naše vztahy zhoršovat. Pak se seznámila s jedním Italem a byl konec. Po šestnácti letech jsme se rozvedli. Rozvod trval patnáct minut.

Měla absence rodinného zázemí nějaký vliv na vaše rozhodování v době, kdy jste se ocitl ve finanční krizi?

Nevím, možná ano. Byl jsem hodně fixovaný na dceru, částečně asi i na manželku...

Jaký máte vztah s dcerou?

Jako otec se svým dítětem. Normálně se stýkáme. Mám její telefonní číslo. Občas mi zavolá *Tatko, přijď na večeři...*

Jak se vyrovnala s faktem, že její otec strávil osm let ve vězení?

Myslím, že to náš vztah neovlivnilo. Dcera mi psala, posílala mi balíčky...

Takže jste ji vychoval dobře...

Já myslím, že ano.

Jaké je vaše současné zázemí?

Mám nějaké známé tady v Armádě spásy, ale mimo klienty... Bratr je v Ostravě. Občas si napíšeme.

Kdy jste byl naposledy legálně zaměstnaný?

Před pěti lety.

Co jste dělal těch pět let?

Hledal jsem práci. A hledám ji dodnes. Ale když vidí můj věk, moje zdravotní omezení a záznamy v rejstříku trestů...

Jak trávíte své dny?

Často chodím do veřejné čítárny. V novinách se dozvím, co nás čeká a nemine, jaké bude počasí a tak.

Co žena? Nechtěl byste ještě prožít nějaký vztah?

No, to bych samozřejmě chtěl, ovšem ne takový, jaké vznikají mezi bezdomovci.

Jak vidíte svou budoucnost?

Nevím. Představy samozřejmě můžu mít, ale ty jsou nesplnitelné. Chtěl bych mít trochu soukromí.

Jak dlouho už své soukromí nemáte?

Od roku 1994, takže šestnáct let. Ve vězení žádné soukromí nemáte, v Armádě spásy taky ne a na ulici už vůbec ne.

Máte ještě víru, že to bude lepší?

Nějaký optimismus ještě mám. Možná i proto o sebe dbám. Nevyhazuju sociální dávky za alkohol a cigarety, ale kupuju si něco na sebe. Koupil jsem si třeba batoh za 490 korun, rifle za 200 korun, nové botasky za 500 korun. Je důležité dbát o svůj zjev a vystupování. Když vypadáte slušně, odnikud vás nevyhazují. Moje praktická lékařka je spolužačka ze základní školy. Já sice mám úřední listinu, že jsem osvobozen od regulačních poplatků z důvodu hmotné nouze, ale aby nepojala podezření, že její spolužák je nezaměstnaný bezdomovec, tak normálně platím regulační poplatek. A paní doktorka žije v domnění, že normálně bydlím, a já se nemám za co stydět.

Takže mít určitou sebeúctu a nedělat ze sebe oběť?

Nejenom sebeúctu, ale i úctu k druhým. Na noclehárně se snažím s každým vyjít a ostatní bezdomovci si mě váží, protože jim dovedu hromadu věcí vysvětlit, třeba co se týče vyřizování sociálních dávek.

Jakou radu byste dal lidem bez domova?

Že se vždycky dá najít nějaké řešení. Taky jsem spal ve vagónu.

OBSAH

PŘEDMLUVA	96/09
PŘÍBĚH pana A. P.	96/11
PŘÍBĚH pana I. J.	96/19
PŘÍBĚH pana K. L.	96/24
PŘÍBĚH paní O. H.	96/30
PŘÍBĚH pana J. L.	96/34
PŘÍBĚH pana B. J.	96/39
PŘÍBĚH pana D. E.	96/46